

**Utbildningen till dokumenteringsexpert på svenska -
erfarenheter och utvecklingsförslag**

Eriksson Anna, Henriksson Nicole & Multisilta Emilia

Helsingfors universitet

Statsvetenskapliga fakulteten

Praktikforskning i socialt arbete

Februari 2022

Fakultet: Statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet

Utbildningsprogram: Magisterprogrammet i samhällsvetenskaper

Studieinriktning: Socialt arbete

Författare: Anna Eriksson, Nicole Henriksson och Emilia Multisilta

Arbetets titel: Utbildningen till dokumenteringsexpert på svenska - erfarenheter och utvecklingsförslag

Arbetets art: Praktikforskning

Månad och år: Februari 2022

Sidantal: 37+6

Nyckelord: Dokumentering, dokumenteringsutbildning, Kansa-koulu-projekt, dokumenteringsexpert

Handledare: Ilse Julkunen

Sammandrag:

Denna forskning har gjorts i samarbete med Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC). Forskningens syfte är att studera hur FSKC:s utbildning inom dokumentering påverkar deltagarnas sätt att dokumentera och hur utbildningen kunde utvecklas vidare. Dokumentering är en central del av socialt arbete då det påverkar hur klientens ärenden behandlas. Resultaten av forskningen visar att utbildningen har en positiv inverkan på sättet deltagarna dokumenterar, exempelvis ansågs dokumenteringen bli tydligare, mer enhetlig och beaktade klientperspektivet i större grad. Deltagarna önskade att utbildningen i framtiden kunde ge konkreta tips på hur dokumenteringen kunde se ut och hur deltagarna kan föra vidare de nya dokumenteringskunskaperna till sina arbetsgemenskaper.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	1
1.1	Centrala begrepp	2
2	Tidigare forskning om dokumenteringens betydelse i socialt arbete.....	3
3	Forskningens syfte och målsättning	4
4	Forskningsprocessen.....	5
5	Forskningsetik.....	7
6	Forskningsmaterial och analysmetod.....	8
7	Forskningsresultat.....	11
7.1	Dokumenteringsutbildningens förväntningar.....	11
7.2	Bakgrund och deltagarnas utvärdering av utbildningen.....	14
7.3	Dokumentationsutbildningens inverkan på professionellas dokumenteringskunnande.....	24
7.4	Erfarenheter av dokumentationsutbildningen och förslag på vidareutveckling.....	27
7.5	En erfarenhet av utbildning till dokumenteringsexpert.....	30
8	Avslutande diskussion och reflektioner	34
9	Att utnyttja praktikforskningens resultat.....	36
	Källförteckning	38
	Bilaga 1	41

1 Introduktion

Dokumentering och digitalisering är centrala delar av det moderna sociala arbetet. Enligt den nya lagen om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (784/2021) ska socialvården ansluta sig till Kanta-tjänsterna för att möjliggöra att klientuppgifter smidigt kan överföras mellan myndigheter. För att garantera att uppgifter dokumenteras enhetligt har strukturerade klientdataprogram utvecklats. Kansa-koulu III projektet ämnar till nationell utbildning av socialvårdens professionella inom detta område.

Kansa-koulu-projekten har utvecklats för att utbilda professionella i strukturerad dokumentering på en nationell nivå. Projekten har grundats år 2015 av Sosiaalialan osaamiskeskus (SOCOM) och VASSO (Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus) administrerar projektet. För den svenska delen ansvarar Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC). Utbildningsdeltagarna kommer från olika branscher och deras respons om utbildningen samlas in under utbildningens gång. VASSO, projektägaren för utbildningen, har skickat det insamlade materialet till oss i forskningssyfte. Under praktikforskningens gång, kunde professionella delta i Kansa-koulu III projektet. Genom att delta i projektet, utbildas man till en dokumenteringsexpert. Som dokumenteringsexpert kan du utbilda kollegor i dokumentering, ge råd och handledning samt uppdatera kollegorna om ny praxis. Tanken är att deltagarna kan föra med sig den kunskap de fått från utbildningen vidare till sin arbetsgemenskap. Kansa-koulu utbildningen kan beskrivas som en utbildarutbildning och som stöd för detta har Kansa-koulu samlat ihop en Handbok för dokumenteringsexperter (2021) och ett Materialbank.

Syftet med denna praktikforskning var att utvärdera deltagarnas respons som samlats ihop i samband med de tre svenskspråkiga utbildningarna till dokumenteringsexpert inom Kansa-koulu III projektet. Med hjälp av responsen strävade vi till att skapa kunskap om dokumentationsutbildningen och utreda ifall utbildningen följer de målsättningar som lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015) lagt upp (bl.a. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), förvaltningslagen (434/2003). Den strukturerade dokumentationen bygger på klienthandlingslagen då klientärenden ska dokumenteras på ett enhetligt vis.

Denna forskningsrapport utfördes i samband med kursen Praktikforskning I & II i socialt arbete som arrangerades av statsvetenskapliga fakulteten i Helsingfors universitet. Forskningen utfördes av Eriksson Anna, Henriksson Nicole och Multisilta Emilia. Intresset för ämnet hade utvecklats genom personlig erfarenhet i att arbeta på både svenska och finska, med flera olika klientdatasystem inom socialvården.

Praktikforskningsrapporten börjar med en beskrivning om tidigare forskning, varefter forskningens syfte och forskningsfrågor presenteras. Praktikforskningen bygger på Kansa-koulu III projektets insamlade material i samband med dokumenteringsexpert utbildningen. Vi beskriver utförandet av forskningen, dess resultat samt användning och publicering av forskningsresultaten.

1.1 Centrala begrepp

Dokumenteringsexpert är ett återkommande begrepp genom hela forskningsrapporten. En dokumenteringsexpert är en person som har gått Kansa-koulus dokumenteringsutbildning. VASSO definierar dokumenteringsexpert som en skräddarsybar roll, var man kan forma den i enighet med de uppgifter som passar en själv och sin organisation. En dokumenteringsexpert kan efter utbildningen bland annat ge råd, utbilda och handleda sina kollegor i dokumentering.

Dokumenteringskunskaper är ett begrepp som kommer fram inom utbildningen till dokumenteringsexpert. Med detta begrepp anses kunskaper inom strukturerad dokumentering.

Begreppet enhetlig dokumentation framkommer inom utbildningen till dokumenteringsexpert. Enligt THL är definitionen för enhetlig dokumentation det att professionella att kan lita på att klient- och patientuppgifterna håller hög kvalitet och är fullständiga, och att det är lätt att hitta den information man söker i klientuppgifterna. Dessutom kommer strukturerade enhetliga klient- och patientuppgifter vara tillgängliga för alla behöriga professionella oberoende av vilken organisation eller vilket system man hör till. Fullständiga och korrekta klient- och patientdatasystem över alla organisationer innebär för klienten att hens uppgifter är ständigt uppdaterade och att missförstånd förminskas i hantering av klientuppgifter. (Dokumentation, 2021)

2 Tidigare forskning om dokumenteringens betydelse i socialt arbete

Dokumentering styrs såväl av lagstiftningen som arbetsplatsens riktlinjer (Kääriäinen, 2016). Socialarbetare uppdaterar dokument såväl för klientens rättssäkerhet, som för andra arbetare. Utgående från dokumenteringen skapas en kontext för det utförda arbetet. På detta vis kan socialarbetaren planera, följa och bedöma arbetet i samarbete med klienten.

Huovila (2013) intervjuade ungdomar om deras erfarenheter som klient angående dokumentering inom socialvården. Dokumenteringen tolkades vara en obligatorisk del av arbetet, inte som en dialog mellan den unga och socialarbetaren. Språket uppfattades som byråkratiskt och saknade den ungas egna erfarenheter. På grund av att dokumenteringen påverkar det utförda sociala arbetet ska det göras transparent (Kääriäinen, 2016). Socialarbetarens arbete uppfattas mer konkret, ifall det skrivits ned.

Kääriäinen har redan år 2003 poängterat betydelsen i att ta kunden med i dokumenteringsprocessen. Kääriäinenens resultat visade att klienter ofta uppfattar myndighetspråket som svårförståeligt. Klientens delaktighet blir därmed bristfällig ifall hen inte förstår vad eller varför dokumenteringen ser ut på ett visst sätt. Frågan kring delaktighet blir ytterst viktig ifall dokumenteringen sker på ett annat språk. Dokumentationens språk diskuterades likväl i den föregående praktikforskningen av Laine & Madsén (2021), där det framgick att dokumentationen är en central del av socialt arbete.

I linje med detta har forskare som Matarese och Caswell (2018) frågat sig hur formstyrda interaktioner och rutincentrerade arbetssätt påverkar socialt arbete och dess klientarbete. Resultaten visade att socialarbetare måste balansera mellan ett rutinartat och ett relationellt arbetssätt för att garantera klientens delaktighet. I likhet med detta har Parton (2008) studerat ifall socialt arbete har förändrats från att vara klientcentrerat till att vara informativt och rutinartat. Centrala resultat var dock att inte polarisera det sociala och relationella med det teknologiska och informativa, utan att se det "teknosociala" mellan människan och teknologin.

Därtill bygger Kansa-koulus dokumenteringsutbildning på ett stort antal källor angående dokumentering med vilka deltagarna kan fördjupa sin kunskap ytterligare (ex. Materialbank, 2021, Införandet av Klientdataarkivet för socialvården, 2021, Informationshantering inom hälso- och sjukvården 2021, Laaksonen, et al., 2011). Utgående från de ovannämnda forskningarna, kan man dra slutsatsen att informationshantering och dokumentering spelar centrala roller för socialt arbete.

Klientens delaktighet och rättssäkerhet är centrala frågor då det kommer till dokumentering och därmed är det viktigt att socialarbetarna dokumenterar på ett klart och enhetligt sätt. Då socialarbetarna lägger mer fokus på dokumentering än tidigare, och tidigare forskning har insinuerat att ett strukturerat dokumenteringssätt kan minska på det "sociala" social arbetet (Parton, 2009), är det viktigt att fokus läggs på hur vi som socialarbetare dokumenterar. Detta är orsaken till att det nu finns möjligheten till att utbildas till en dokumenteringsexpert.

3 Forskningens syfte och målsättning

Dokumentering handlar om att hantera information och innefattar insamling av information om klienten, samt organisering och lagring av denna information. Den insamlade informationen ägs alltid av någon och ägaren bär ansvaret över dess användning. Dessutom står ägaren för dokumentationen för rättskyddet av klientinformationen. För klienterna möjliggör detta service med uppdaterade uppgifter och informationen kan delas mellan serviceställen. Med enhetliga klientuppgifter ökar klient- och patientsäkerheten. Exempel på detta är Kanta-tjänsterna dit klientdata kan samlas in genom arkivering, vilket förenklar det sektorsövergripande arbetet. Dessutom är det viktigt att få statistik över social- och hälsovården för att kunna utveckla dessa sektorer vidare, vilket strukturerad och sektorsövergripande dokumentering möjliggör. (Införandet av klientdataarkivet för socialvården, 2021).

Målet för dokumentationsutbildningen är att främja de professionellas produktivitet, klientens delaktighet och tillgängligheten av dokumentation. Klientuppgifterna kan på detta vis användas gemensamt mellan olika branscher, då strukturerad dokumentering minskar missförstånd. FSKC har ansvaret för den svenskspråkiga dokumentationsutbildningen. Utbildningen är uppdelad i 4 olika teman; (1) Dokumentation som en del av klientarbetet, (2) Strukturerad dokumentation, (3) Sektorsövergripande dokumentering och (4) Socialvårdens informationshantering och dokumentering. Hela utbildningen tar fyra veckor, och det rekommenderas att reservera omkring 4–5 timmar per vecka för deltagandet.

Praktikforskningen utfördes i samband med Kansa-koulu III projektet och deras svenskspråkiga utbildningar inom informationshantering och strukturerad dokumentering. Deltagarna i dokumenteringsutbildningen har svarat på enkäter både under och i slutet av utbildningen samt

gett respons av utbildningen de har gått. Syftet med denna forskning var att utvärdera och beskriva responsen från den digitala enkätundersökningen. Professionella inom hela Finland kommer att behöva utbildning till strukturerad dokumentation då också socialvården kommer att ansluta sig till Kanta-tjänsterna, och därmed kommer både socialvården och hälsovården att använda strukturerad enhetlig dokumentering. THL har som uppgift att anordna regler och strukturer för detta. (Kirjaaminen, 2021). På grund av den nya lagen om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, (784/2021) som ämnar främja klientens rättssäkerhet, och socialvårdens förpliktelse att ansluta sig till Kanta-tjänsterna är vår forskning aktuell.

Forskningsfrågorna som praktikforskningen ämnar sig svara på är följande:

1. Vilka förväntningar har deltagarna om dokumenteringsutbildningen och hur uppfattades utbildningen att fylla dem? Om inte, hur kunde projektet vidareutvecklas på basis av responsen från deltagarna?
2. Hur har utbildningen påverkat dokumentering hos de professionella som deltagit och vad är deltagarnas egna reflektioner kring detta?

Syfte med forskningsresultaten är att utveckla dokumenteringsutbildningen för svenskspråkiga professionella på nationell nivå inom socialvården. Syfte med utbildningen är att dokumentering bör vara strukturerat och enhetligt. Målsättningen med vår forskning var att bidra med en insikt till hur den svenska dokumenteringsutbildningen upplevs. Vi fokuserar särskilt på hur deltagare upplever dokumentationens betydelse för klientarbetet. Sektorsövergripande arbete och sektorsövergripande dokumentering är även ett mål för intresse i denna forskning. I vår forskning fokuserade vi på förväntningar och erfarenheter om utbildningen, samt hur utbildningen främjade deltagarnas sätt att dokumentera. Dessutom ville vi få fram eventuella förslag ur responsen för vidareutveckling av utbildningen.

4 Forskningsprocessen

Forskningen utfördes i samband med studieavsnittet "Praktikforskning i socialt arbete" som är en del av magisterprogrammet för socialt arbete vid institutionen för socialvetenskaper på Helsingfors Universitet. Lunabba m.fl. (2016, 26–27) skriver att målet med studieavsnittet är att tillsammans med professionella aktörer reflektera över möjliga problem samt utvecklingsförslag som är relevanta för den aktuella arbetsplatsen. Praktikforskning handlar om att skapa och använda sig av

forskning i praktiken. (Lunabba m.fl. 2016, 26–27) Satka m.fl. (2016) avser att grunden till praktikforskning kommer från det sociala arbetets forsknings- och utvecklingsarbete som innebär både en process för inläring samt kunskapsproduktion. Syftet för praktikforskning kan sägas vara utveckling av ett forskningsbaserat socialt arbete. (Satka m.fl. 2016).

Forskningen utfördes om Kansa-koulu III-projektet angående utbildning av professionella till dokumenteringsexperter med fokus på de svenskspråkiga utbildningarna. Vår forskning undersökte professionellas erfarenheter angående utbildningen till dokumenteringsexpert. Ur responssvaren de professionella hade gett angående utbildningen sökte vi dessutom fram repeterande teman. Dessutom undersökte vi möjliga utvecklingsförslag för framtida utbildningar vilka kan användas i praktiken. Detta var en viktig utgångspunkt eftersom vi utförde en praktikforskning, därmed ville vi komma med någonting nytt till praktiken/fältet som man kan ha nytta av i framtiden. Under forskningens gång hade vi möjlighet till att träffa vår kontaktperson inom projektet Micaela Nyström, och vi fick handledning av universitetets professor Ilse Julkunen. Vår kontaktperson framförde önskemål om vad vår praktikforskning möjligtvis kunde undersöka och söka svar på i resultaten.

Forskningsprocessen påbörjades först med att göra en forskningsplan och vi träffade våra kontaktpersoner på FSKC som vi gör vår forskning för. Vi forskade med ett färdigt insamlat material som deltagarna har gett under sin utbildning i form av enkätsvar. Deltagarna har varit informerade och medvetna om att responsen kommer att användas i forskningssyfte, och därför behövde vi inte ett separat forskningslov.

Praktikforskningen bestod av en analys av responsen som samlats in från de tre utbildningarna. Därtill deltog en av oss, Nicole Henriksson, i själva utbildningen till dokumenteringsexpert och hon slutförde utbildningen inom utsatt tid. Utbildningen hade ett slutdatum, vartefter man inte mera kunde utföra ogjorda uppgifter. Henrikssons deltagande skedde i den tredje utbildningen på svenska i Kansa-koulu III projektet. Henriksson har på detta sätt egna erfarenheter av att delta i utbildningen och rapporterar skilt om sina egna erfarenheter här i forskningsrapporten.

För att uppnå ett bra samarbete hade vi i början av forskningsprocessen Zoom-möten och skapade olika dokument på Office 365. Samtidigt hade vi hela tiden haft kontakt med varandra via e-post.

Arbetsfördelningen för forskningsrapporten bestämdes under ett Zoom-möte. Eriksson hade fokus på abstraktet, introduktionen, tidigare forskning och bakgrund samt etiska överväganden. Henriksson hade fokus på beskrivning av utbildningen och dess uppbyggnad, beskrivning av enkätfrågorna till utbildningen, att producera tabellerna/graferna och förklaringar till dem, rapporten av sin egen erfarenhet av att delta i dokumentationsutbildningen, och användning av forskningsresultaten. Multisilta hade fokus på forskningens syfte, målsättning, forskningsprocess, samt avslutande diskussion och användning av forskningsresultaten.

Arbetsfördelningen i analysen av datamaterialet var följande; Henriksson analyserade inte öppna frågorna alls eftersom hon själv har deltagit i utbildningen och kunde på det viset känna igen sina svar, samt möjligtvis känna till andra deltagares svar, eftersom deltagarnas namn och arbetsroll blev bekanta under utbildningens gång. Därmed analyserade Henriksson inte datamaterialet, men hon bidrog med tabeller och grafer över de numeriska svaren i datamaterialet, vilket hon inte kunde tolka personligen via sin egen insats i utbildningen. De öppna frågorna analyserades av Eriksson och Multisilta, och de framför resultaten i forskningsrapporten i samband med våra forskningsfrågor. Skribenterna har samarbetat med att skriva rapporten.

5 Forskningsetik

Då man gör en praktikforskning är det viktigt att ta i beaktan etiska synpunkter för att följa en god vetenskaplig praxis. Forskningsetiska frågor ska beaktas angående såväl metoden, material samt forskningens tema. I denna forskning beaktas speciellt informerat samtycke, möjligheten att avbryta sitt deltagande, konfidentialitet samt anonymitet. (Vetenskapsrådet, 2021).

Vi har i utförandet tagit i beaktande Forskningsetiska delegationens etiska anvisningar för vetenskaplig forskning. Forskningen planeras, genomförs och rapporteras i enighet med det krav som vetenskapligt material förutsätter, även att det data vi får kommer att behandlas i enighet med detta. I forskningen kommer vi att gå till väga på det förfaringssätt som forskningssamfundet lagt fram för att följa den goda etiska och vetenskapliga praxisen. Detta förfaringssätt utgår från allmän omsorgsfullhet, hederlighet och noggrannhet i forskning, dokumentering och presentation av resultatet samt bedömning av andra undersökningar och deras resultat. (Forskningsetiska delegationen, 2012)

Deltagarna i utbildningen har frivilligt besvarat responsenkäten efter utförandet av utbildningen för att bli dokumenteringsexperter. De har vid alla skeden haft möjligheten att avbryta sitt deltagande. Konfidentialiteten har garanterats genom försäkran att deltagarnas personuppgifter inte framgår i forskningen. Responsen har samlats in anonymt, och därmed är deltagarna inte igenkännbara i forskningsrapporten. Deltagarna i utbildningen har informerats och är medvetna om att responsen kommer att användas i utvecklingssyften, och därmed uppfylls nyttjandekravet. (Trost, 2007).

Datat som används i forskningen har anonymiserats före det skickas till oss. Vi har även skrivit ett kontrakt om dataanvändningen med FSKC om hur vi får använda materialet som samlats in. Genom att skriva under kontraktet garanterar vi att använda materialet endast i syftet för utförandet av praktikforskningen och att analysen av materialet sker så att deltagarnas anonymitet upprätthålls. Materialet får inte delas till en tredje part då den insamlade responsen ägs av VASSO. Materialet vi får tillgång till innehåller även endast de respondenter som gett lov till användning av deras svar i forskningssyfte. Materialet som sparats i studerandenas datorer kommer även att förstöras då forskningsrapporten är slutförd. Efter detta är det endast VASSO som har tillgång till materialet.

Henriksson har själv deltagit i utbildningen och har därmed svarat på de frågor som praktikforskningen kommer att analysera. Därmed deltar hon inte i analyskedet av datamaterialet, då detta kunde ifrågasätta forskningens trovärdighet. Det finns givetvis en möjlighet att Eriksson och Multisilta känner igen Henrikssons svar, men genom en medvetenhet om detta ämnar vi behandla alla svar jämlikt.

Resultaten kommer att presenteras på ett öppet sätt med ansvarsfull kommunikation som förutsätts i vetenskaplig god praxis. Forskningen tar även i hänsyn resultaten från tidigare forskningar som använts med korrekt hänvisning så att deras forskningar och arbete respekteras. (Forskningsetiska delegationen, 2012)

6 Forskningsmaterial och analysmetod

Datamaterialet bestod av respons som de professionella har gett angående utbildningen. I de tre svenskspråkiga utbildningarna har sammanlagt 68 professionella börjat utbildningen medan 40 av

dessa utfört utbildningen godkänt. Det är möjligt att en del deltagare av dessa 40 professionella inte har gett lov till att deras respons kan användas till vidareforskning, och denna respons finns därför inte med i analysen och resultaten.

Utbildningen utförs på en sluten digital inlärningsplattform där deltagarna kan gå utbildningen enligt sin egen tidtabell. Enkäterna som deltagarna i utbildningen ska besvara på består av både slutna och öppna frågor (se bilaga 1). Varje temavecka var indelade i mindre ämnen som utfördes i ordning i utbildningen. Under veckans gång fick man framför sig enbart en del av undervisningsmaterialet och uppgifterna. Efter att dessa var gjorda kunde man gå vidare till nästa "sida" inom samma temavecka. Uppdelningen av en större temavecka till mindre delämnena och flera kompakta sidor är meningen att underlätta utbildningens gång för deltagarna och gör så att materialet inte ser för stort ut. För varje temavecka skulle man reservera 4–5 timmar. I Kirjaamisfoorumi var allt material uppdelade i mindre sidor, och Kafferummet fanns dessutom skilt. Dessutom var vissa uppgifter/frågor på plattformen obligatoriska, och det gick inte att gå vidare innan man hade svarat på dessa.

Efter varje temavecka finns det likadana responsfrågor. Deltagarna ska varje vecka utvärdera hur många timmar som det gått åt den veckans utbildning sammanlagt. Därefter ber man deltagarna berätta ifall det fanns för mycket eller för lite av någonting, och ifall de saknade någonting specifikt ur den veckans utbildning. Efter det kan deltagarna ge ris och ros på den veckans utbildning. Efter det finns det en sluten fråga där man kan evaluera hur nyttigt de olika delarna av den veckans utbildning har varit för en själv. Svaren kan ges på en skala från 1 (inte alls nyttigt) till 6 (jag börjar genast använda de nya verktygen!). Under varje temavecka finns det specificerade underrubriker för olika delar under den veckans tema, som går närmare in på innehållet under temat. Som exempel har vi temavecka 3 med temat Sektorsövergripande dokumentering, med underrubriker "Sektorsövergripande samarbete", "Behandling av klientuppgifter i gränssnittet mellan social- och hälsovården", "Behandlingen av personuppgifter" (som innehåller dessutom frågan om dataskydd) och "Saklig anknytning".

Innan utbildningen började fanns det några frågor som man först skulle svara på. Först skulle man berätta hur man dokumenterar klientuppgifter i sitt arbete just nu. Detta var en stängd fråga med svarsalternativ "Endast i ett anteckningshäfte", "Först i anteckningshäfte och sedan i datasystemet", "Direkt i ett Word-dokument" och "Direkt i datasystemet". Efter det ska man svara

på frågan om hur erfaren man anser sig vara som en dokumenteringsexpert från skalan 1 (en novis) till 6 (en erfaren expert). Tredje frågan ber deltagarna att utvärdera var man är som dokumenteringsexpert om ett halvår ifall man går utbildningen godkänt. Som en fråga har deltagarna fått berätta ifall de har några förväntningar inför utbildningen och ifall de har, vilka förväntningarna är. Som en sista fråga ska man utvärdera sina egna kunskaper om hur man anser sig kunna dokumentera och hur klientuppgifter används i klientarbete. Frågan har flera olika punkter angående dokumentering inom socialvården och de slutna svaren kan ges på skalan 1 (dåliga kunskaper) till 6 (mycket bra kunskaper). Denna fråga repeteras efter att utbildningen är färdig, dvs. samma frågor med samma skala.

Under utbildningens gång har deltagarna även haft vissa uppgifter de ska delta i inom Kafferummet. Här skulle deltagarna först presentera sig själva och berätta om sin arbetsplats inom socialvården. Inne på Kafferummet finns det också plats för fri diskussion och nätverkande, ifall man vill lära känna de andra professionella, eller ifall man har frågor angående olika sorters professionella som deltar inom utbildningen.

Efter att hela utbildningen och dess 4 temaveckor är gjorda kommer dessutom deltagarna att kunna ge respons på hela utbildningen. Först får deltagarna utvärdera sin egen inläring angående hela utbildningen överlag. Man ber deltagarna reflektera över de olika teman under hela utbildningen, reflektera över sin egen dokumentering och hur dokumenteringen möjligtvis har förändrats med hjälp av utbildningen. Därutöver får deltagarna reflektera över hur dokumenteringen kommer att förändras i allmänhet via de ändringar som kommer att hända inom dokumentering i socialvården de kommande åren. Dessutom repeteras samma fråga som man fick svara på med slutna svar (skala 1 – 6) innan man började sin utbildning. Här kan man då gå tillbaka till början av utbildningen och granska ifall man har utvecklats som en dokumenteringsexpert. Dessutom repeteras frågan om man som en dokumenteringsexpert är: på skalan 1 (en novis) till 6 (en erfaren expert). Efter det får man svara på slutna frågor med skala 1 (helt av annan åsikt) till 6 (helt av samma åsikt) på frågor angående utbildningens innehåll samt genomförandet av utbildningen. Deltagarna har därutöver möjligheten till att ge ris och ros till hela utbildningen. Därefter ska deltagarna ge ett helhetsbetyg till utbildningen på en skala från 1 (dålig) till 5 (utmärkt).

Vi kommer främst att fokusera på svaren från de öppna frågorna i vår forskningsanalys då målet är att få kunskap i hur deltagarna upplevt utbildningen för att kunna framställa utvecklingsförslag

till utbildningen. Vi kommer även att analysera svar av ett fåtal slutna frågor bl.a. för att kunna ge exempel på hurdana professionella som har deltagit i utbildningen. Svaren på de öppna frågorna kommer att analyseras med en kvalitativ innehållsanalys och svaren till de slutna frågorna kommer att analyseras med statistik analys. Enligt Denscombe (2009) är innehållsanalys en bra metod för att som forskare kunna ta fram det mest relevanta i materialet samt att framställa hur idéerna hänger samman. Innehållsanalys ger forskaren även möjlighet att mäta innehållet av materialet, dvs. mäta återkommande teman, ord, och idéer. Med detta kan man se hur ofta det förekommer, är det positiva eller negativa åsikter samt andra logiska sätt att sammankoppla svaren. Enkäten deltagarna besvarat finns bifogat som bilaga.

Dokumenteringsutbildningens respons analyserades med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. Responsen hade samlats in i Excel av FSKC och överfördes till ett textbehandlingsprogram. Materialet har lästs flera gånger igenom och färgkodades enligt de återkommande teman som deltagarna lyfte upp. Responsen analyserades först separat inom de tre olika grupperna, för att se ifall det fanns relevanta skillnader. Slutligen sammanfördes resultaten.

7 Forskningsresultat

I detta kapitel redogör vi för de centrala resultaten på den genomförda praktikforskningen. Resultatkapitlet börjar med att presentera deltagarnas förväntningar på utbildningen. Därefter presenteras deltagarnas demografi och svaren på de slutna frågorna framställda i olika tabeller. Slutligen presenteras forskningsresultaten av enkätens öppna frågor.

7.1 Dokumenteringsutbildningens förväntningar

I början av utbildningen har deltagarna fått berätta ifall de har några förväntningar inför utbildningen och ifall de har, vilka de då är. I utbildningarna 1, 2 och 3 var förväntningarna inför kommande utbildningen likadana med små undantag att flera tagit upp förväntningar om kunskap inom juridiken bakom dokumentering i utbildningarna 2 och 3. Generellt hade deltagarna förväntningar om att utbildningen skulle ge dem kunskap och förståelse i dokumentering. En deltagare beskriver förväntningarna på följande vis;

“Att på ett lättfattligt sätt få väsentlig information om vad som krävs för att skapa dokumentationsrutiner som håller standard och är korrekt gjorda även ur klientperspektivet.”

Deltagarna betonade även mycket förväntningar på hur utbildningen kunde göra dokumentering mera enhetligt och därmed hade flera förväntningar på att samarbete och dokumentering utvecklas. Även uppdatering av sina egna kunskaper för att kunna kartlägga klientens situation bättre och dokumentera på ett mer konkret och klientcentrerat sätt kom upp i svaren på frågan om förväntningar. Några av deltagarna lade fokus på hur alla har ett eget sätt att dokumentera men att det saknar anvisningar till hur och vad man egentligen borde dokumentera.

“Just nu upplever jag att jag själv har ett tydligt sätt för hur jag dokumenterar. Men i arbetsgemenskapen dokumenterar vi fortsättningsvis på olika sätt. Jag hoppas att jag får svar och att jag har konkret info så att jag kan handleda mina kolleger så att hela arbetsgemenskapen så småningom dokumenterar på liknande sätt som uppfyller kraven på dokumentering.”

Flera deltagare tog även upp förväntningar kring materialet. Förväntningarna på materialet var att materialet förhoppningsvis skulle vara fullständigt på svenska och att de skulle vara användbara även i framtida syfte med tanke på egen repetition och utbildning av sitt eget team på sin arbetsplats.

“Jag önskar att utbildningen ger nytt, uppdaterat och pedagogiskt material att använda i utbildning av personalen. Jag efterlyser särskilt sådant material som kan användas i dialogen med förmännen.”

“Jag förväntar mig också information och material på svenska. Hela vår arbetsgemenskap är svenskspråkig, och stor del av klientelet vi jobbar med är svenskspråkiga. Så jag hoppas det är möjligt att få utbildning samt kunna utbilda vidre på svenska.”

Deltagarna i utbildningen fick även besvara en fråga om framtiden. Frågan handlade om vilken nytta det hoppas utbildningen har på framtiden. På denna fråga var det flesta deltagarna enade om att det förväntade sig utbildningen ge den material och kunskaper att vidare utveckla och utbilda även sina kollegor i dokumentering. Deltagarna tog upp hur det som dokumenteringsexperter kunde fungera på arbetsplatsen som stödpersoner och handledare när det gäller dokumentering och att det även förväntade sig få en större roll på arbetsplatserna.

“Jag hoppas också att jag får de rätta kunskaperna så att jag känner mig säker i min roll som utbildningsexpert. Jag vill att det ska kännas proffsigt och bra, att dela information vidare och utbilda andra.”

Det flesta deltagarna var enade om att dokumentering är en stor del av arbetet och att förväntningar på framtida kunskaper var stor. Då vi granskar den kvantitativa informationen i responsen kan vi se att deltagarna poängsatt sina kunskaper relativt bra före utbildningen, detta framställs i tabellform i nästa kapitel. I frågan om framtida förväntningar togs det upp även hur oklarheter inom dokumentering eventuellt besvaras och att den kunskap man redan har bekräftas. Deltagarna tog även upp hur de vill i fortsättningen kunna dokumentera på ett lagenligt och korrekt sätt. En deltagare poängterade även kunskapen att kunna använda olika dokument i rätt syfte. Att även kunna dokumentera på ett “bättre” sätt så att allting som är väsentligt i klientens situation dokumenteras så att andra professionella och klienten själv förstår allting som dokumenterats från ett möte.

“Jag har en längre tid själv upplevt att dokumentering är viktigt och en stor del av mitt arbete. Därför har jag redan i detta skede lagt ut mycket tid på min dokumentering och också funderat kring hur dokumentationen ska se ut för att vara rätt/lagenlig. Jag hoppas att jag genom denna utbildning kan få svar på eventuella oklarheter och bekräftat att det finns vissa sätt som är rätt.

[...] Jag hoppas också att jag kan vara med och utveckla dokumenteringen i min arbetsgemenskap och att jag får vara med och lyfta fram hur stor del av arbetet som är dokumentering samt hur viktigt det är att vi gör det på rätt sätt.”

Deltagarna diskuterade även Kanta-tjänsterna och att det förväntade sig få mera information inför dokumenteringens överföring till Kanta och hur mångprofessionellt arbete gynnas av en enhetlig dokumentering. En respondent tog upp viktigheten i att diskutera dokumentering överlag på sina arbetsplatser för att ha en gemensam förståelse/linje i hur de stöder varandra vid behov och hur de ser på dokumentering från en professionell synvinkel men även ur klientens synvinkel så att dokumenteringen mest gynnsam.

“Vi behöver i arbetsgemenskapen se över att alla också dokumenterar enhetligt, naturligtvis i linje med vad lagen förutsätter. Vi behöver vara up to date med nyheter inom branschen när det gäller dokumentering. Vi tar klienterna med i dokumenteringen, hen är huvudpersonen som skall läsa texten. Vi dokumenterar för att synliggöra det jobb vi gör, men dokumenteringen görs också

för klienten och arbetsplatsen, med tanke på förverkligande av service, statistik etc. Så om ett halvår, är jag på samma arbetsplats, med en väl fungerande dokumenteringen.”

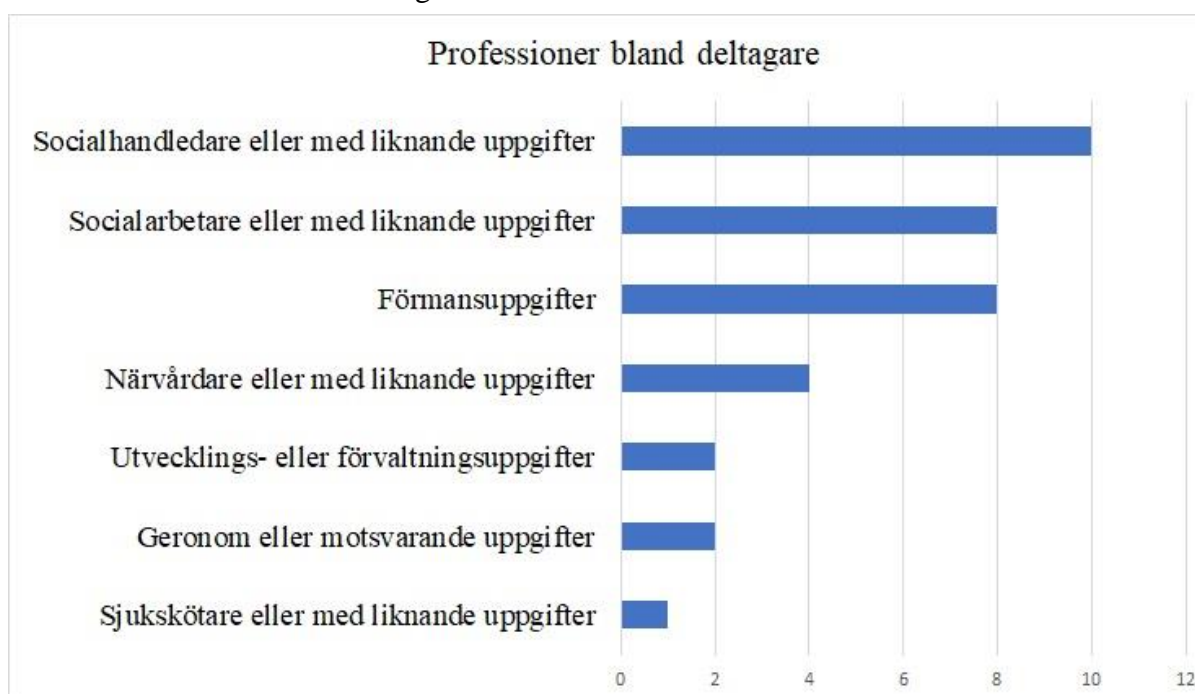
Förväntningarna för utbildningen var klara och i linje med vad utbildningen tar upp på de olika temaveckorna. I kapitel 7.3–7.5 sammanställs responsen av de olika temaveckorna var vi vidare analyserar ifall utbildningen mött deltagarnas förväntningar.

7.2 Bakgrund och deltagarnas utvärdering av utbildningen

Sammanlagt har 1905 personer slutfört en av de tre Kansa-koulu utbildningarna. Av dessa deltog 1865 personer i den finska versionen, medan 40 deltagare (av 68 anmälda) slutförde och godkändes från den svenska utbildningen. Forskningen analyserar enbart deltagarnas respons i de svenskspråkiga utbildningarna.

Till deltagarna hörde socialarbetare, socialhandeldare, närvårdare, sjukskötare, utbildare och förmän. Av dessa har 35 deltagare bedömt sin expertis inom dokumentation både innan utbildningen och efter utbildningen. Det var flera som hade utvärderat sin expertis före utbildningen, men eftersom det har blivit bortfall, har sammanlagt 35 utvärderat både före och efter de utfört utbildningen. Nedan ser vi dessa 35 personers professioner inom en tabell (tabell 1).

Tabell 1. Professioner bland deltagare

I tabellen nedan (tabell 2) har alla deltagare i de tre olika svenskspråkiga utbildningarna fått utvärdera sin egen inläring skilt för varje delområde per varje temavecka. Nedan finns medeltal för varje delområde för varje temavecka, där skalan har varit 1= “inte alls nyttigt” till 6= “jag börjar genast använda de nya verktygen!”. Som vi ser på medeltalen, har temaveckorna och deras delområden varit relativt nyttiga för deltagarna, då maximivitsordet har varit 6, och alla svaren har fått ett medeltal på dryga fyra. Av dessa svar kan vi anta att alla teman och delområden under temaveckorna är nyttiga då vi tänker på utvecklingen av utbildningen.

Tabell 2. Utvärdering av inläring

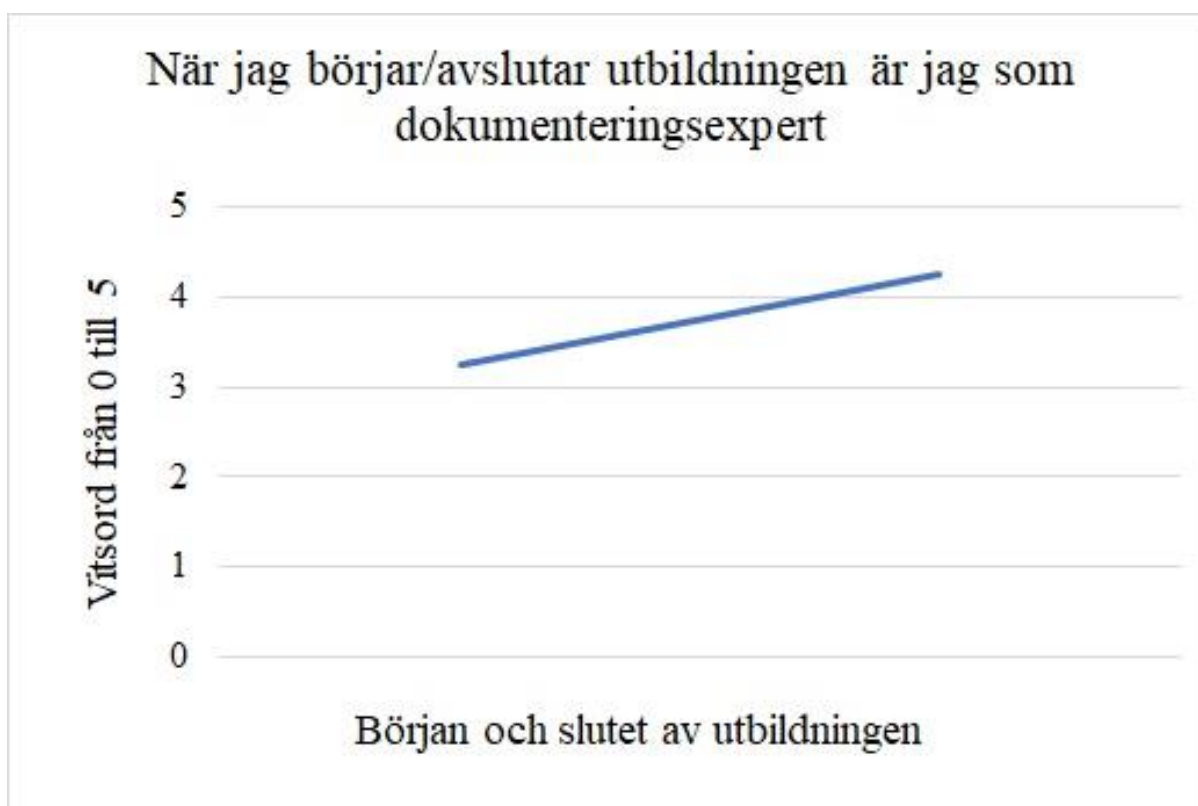
Varje temavecka utvärderas genom följande delar (egen inläring, respons):	
Skala 0–6, 1=inte alls nyttig, 6=jag börjar genast använda de nya verktygen!	
Temavecka 1: Dokumentation som en del av klientarbetet	Svenskspråkiga
Varför dokumenterar vi klientarbetet?	4.5
Hurudant språk använder vi i våra anteckningar?	4.6
Hur dokumenterar vi tillsammans med klienten?	4.7
Vad dokumenterar vi om klientens situation?	4.5
Sammanlagt	4.6
Temavecka 2: Strukturerad dokumentation	Svenskspråkiga
Handlingsstrukturer	4.4
Klassificeringar	4.3
Strukturerad information	4.6
Sammanlagt	4.4
Temavecka 3: Sektorsövergripande samarbete och dokumentering i gränssnittet	Svenskspråkiga
Behandling av klientuppgifter i gränssnittet mellan social- och hälsovården	4.7
Saklig anknytning	4.6
Behandlingen av personuppgifter	4.5
Sektorsövergripande samarbete	4.6
Sammanlagt	4.6
Temavecka 4: Socialvårdens informationshantering och dokumentering	Svenskspråkiga
Ärendehantering	4.4
Kanta-tjänsterna	4.7
Informationshantering inom social- och hälsovården	4.4
Sekundär användning av uppgifter och statistikföring	4.3
Sammanlagt	4.5

Under vecka 1 har deltagarna värderat temat om att dokumentera tillsammans med klienten som

mest nyttigt. Det kan bero på att det kanske inte är så allmänt ännu att professionella dokumenterar tillsammans med klienten, och då kan de ha fått mycket bra information i utbildningen eftersom dokumentering ska i framtiden hända tillsammans med klienten. Under temavecka 2 var ämnet om strukturerad information värderat mest nyttigt och ämnet om klassificeringar minst nyttigt enligt deltagarna. Strukturerad information är en av de mest relevanta aspekterna av strukturerat socialt arbete, och vi kan anta att deltagarna har fått nyttig information angående strukturerad information, och om hur och var informationen används. I temavecka 3 ansåg deltagarna att det mest nyttiga inom den veckan handlade om behandling av klientuppgifter i gränssnittet mellan social- och hälsovård. Det kanske är nytt för vissa deltagare, och deltagarna har tydligt tyckt att det är bra att lära sig om ämnet. I temavecka 4 tyckte deltagarna att informationen om Kanta-tjänsterna och om att socialvården också kommer att ansluta sig till Kanta i framtiden var det mest nyttiga. Minst nyttigt ansåg deltagarna vara ämnet om sekundär användning av uppgifter och statistikföring, då det inte nödvändigtvis uppfattas som relevant i det praktiska arbetet hos en del deltagare.

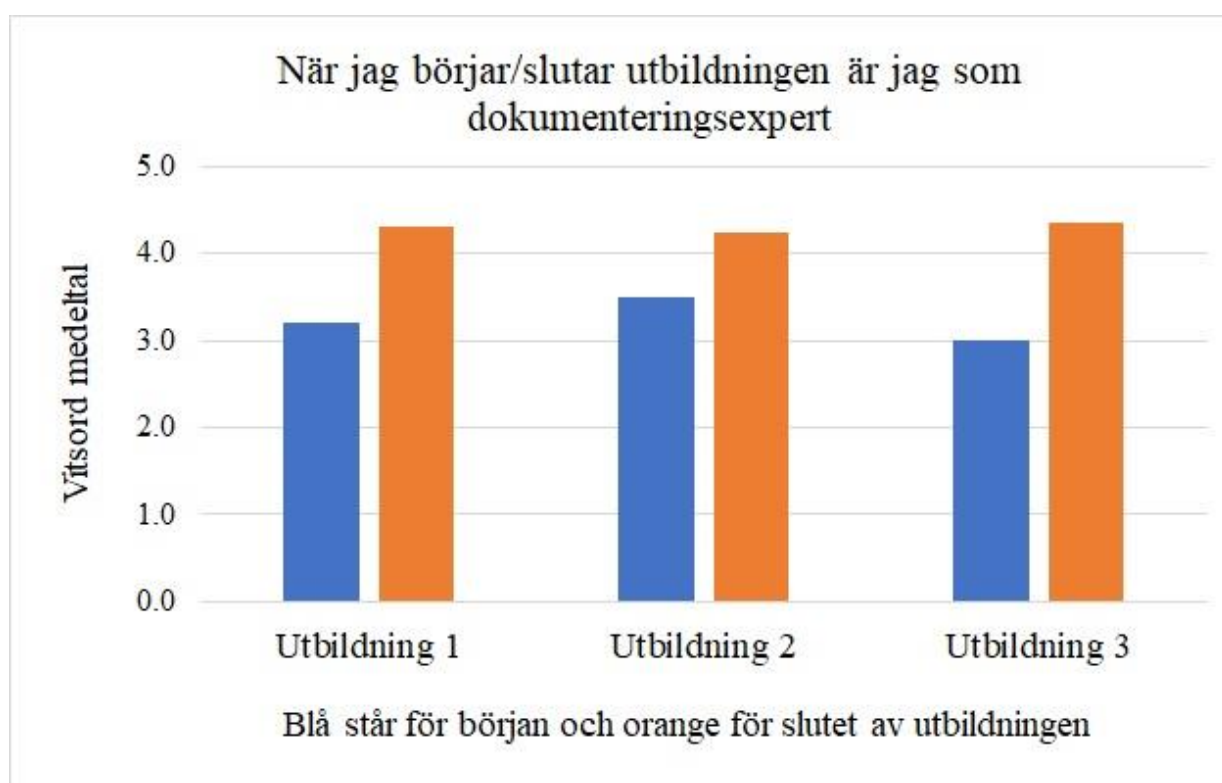
Grafen nedan (graf 1) visar hur deltagarna i utbildningen i medeltal har ansett att de blivit bättre på sin egen dokumentation under utbildningen. Medeltalen för expertisen i början för alla 35 personer var i början av utbildningen 3,257 och respektive tal efter utbildningen var 4,257. Vitsord 1=en novis och 6=en expert.

Graf 1. Utvärdering av kunskaper som dokumenteringsexpert

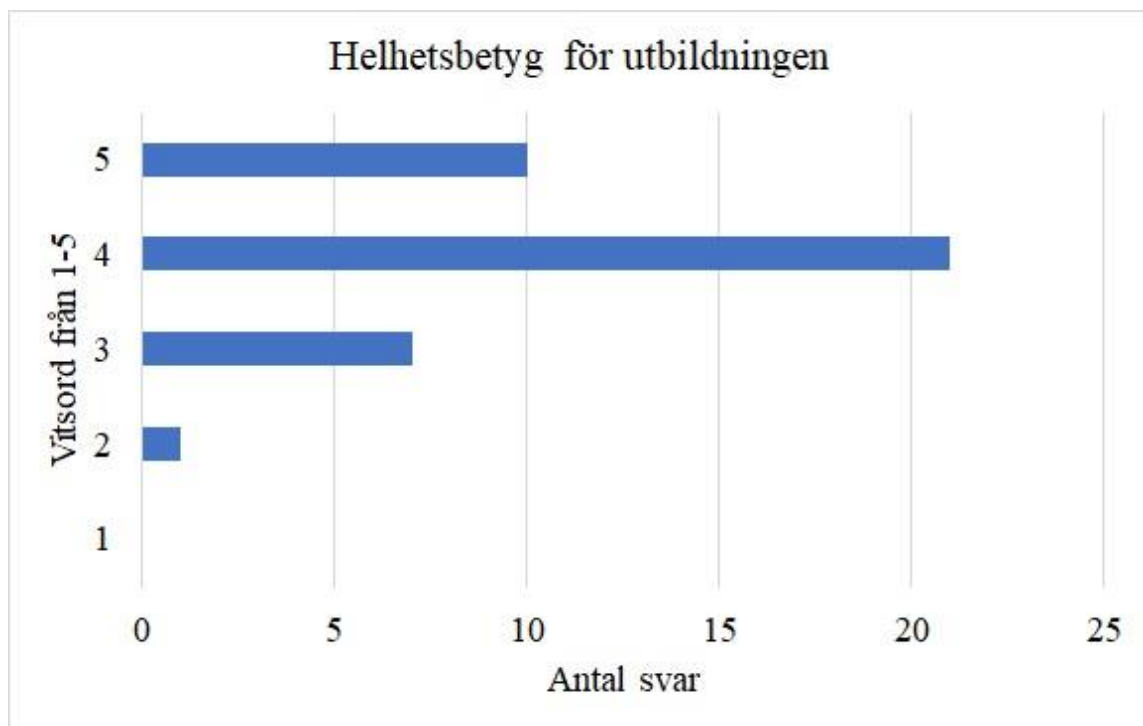
Dessutom har vi gjort en tabell skilt för de tre olika svenskspråkiga utbildningarna, där vi ser deltagarnas egen värdering av inläring till dokumenteringsexpert per utbildning. I tabellen nedan (tabell 3) ser vi att alla utbildningsgrupper har blivit bättre på dokumenteringen via utbildningen. Medeltalen för kunskandet i utbildningsgrupp 1 var i början 3,2 och i slutet av utbildningen 4,3. I utbildningsgrupp 2 var respektive tal 3,5 och 4,2, och i utbildningsgrupp 3 var respektive tal 3,0 och 4,4. Bästa förbättringen ansåg sig grupp 3 ha gjort. Detta kan bero på att utbildningen har utvecklats hela tiden. Vitsord 1=en novis och 6=en expert.

Tabell 3. Jämförelse mellan utbildningarnas påverkan på dokumenteringskunskaper

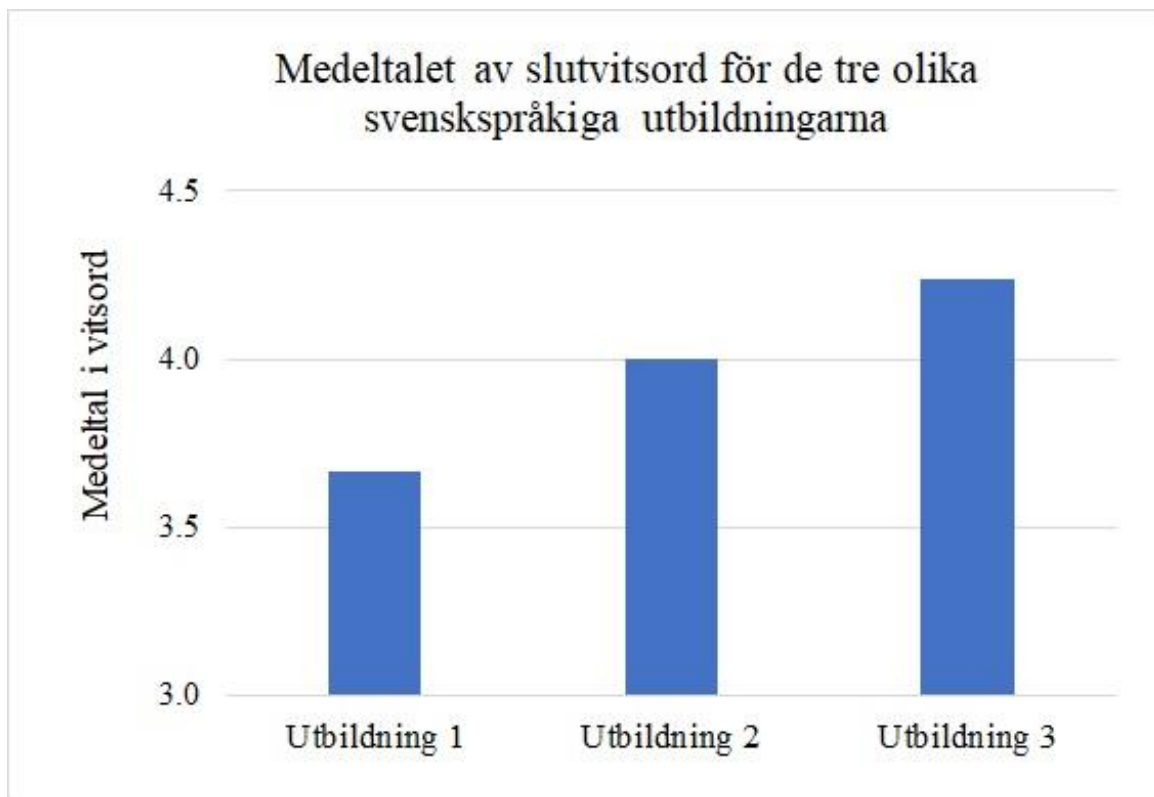
Sammanlagt har 39 deltagare ur de tre utbildningarna gett helhetsbetyg för utbildningen. Nedan ser vi en tabell hur dessa 39 deltagare utvärderat hela utbildningen, med en skala på 1–5, där 1 står för dåligt och 5 för utmärkt. Tabellens x-axel visar antalet deltagare som har svarat på respektive skala medan y-axeln innefattar skalan. (Tabell 4)

Tabell 4. Helhetsbetyg för utbildningen.

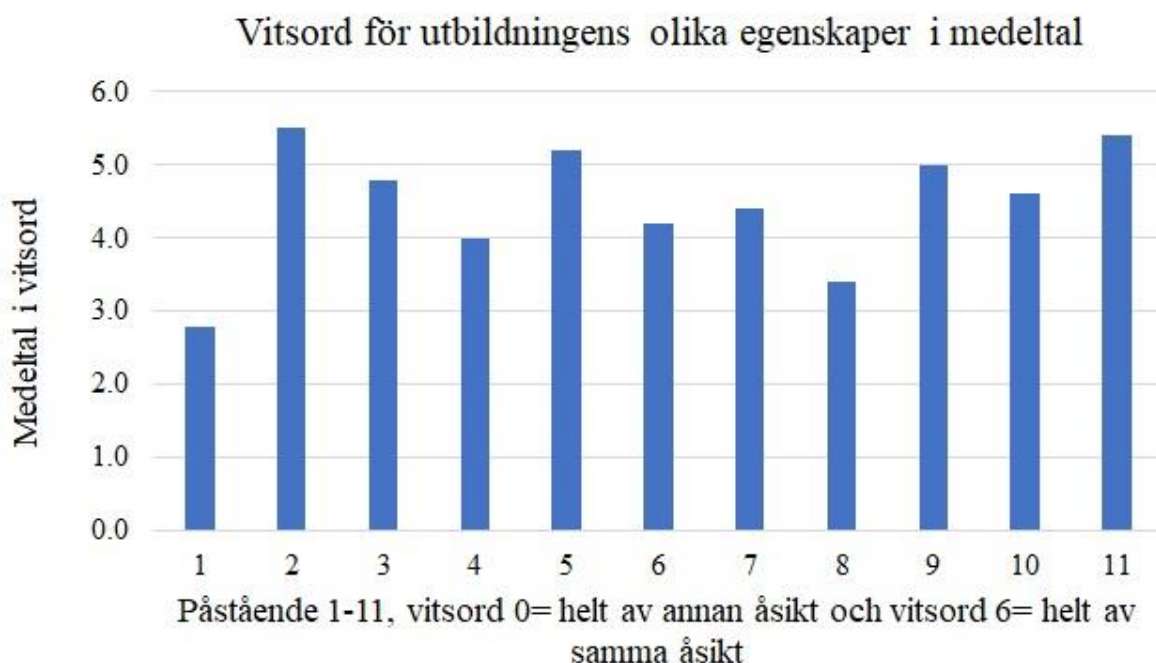
Eftersom vi undersöker feedback från deltagare ur alla tre svenskspråkiga utbildningar har vi dessutom gjort en tabell (tabell 5) över de olika medeltalen av slutvitsorden för de tre utbildningarna skiljt. Från tabellen kan det läsas att utvärderingen av utbildningen stigit i varje utbildning. Detta kan bero på att Kansa-Koulu har utvecklat utbildningen och översatt mer material till svenska under projektets gång.

Tabell 5. Medeltal av slutvitsord för de tre olika svenskspråkiga utbildningarna.

I slutet av utbildningen fick deltagarna svara på vissa påståenden med vitsord från 0 till 6, där 0 stod för "Helt av annan åsikt" och 6 stod för "Helt av samma åsikt". Svaren innehåller alla deltagare som har svarat på uppgiften ur alla de tre svenskspråkiga utbildningarna, vi ser resultaten i en tabell nedan (tabell 6).

Tabell 6. Vitsord för utbildningens olika egenskaper i medeltal.

Påstående 1: Kafferummet var nödvändigt för att utbyta erfarenheter och bekanta sig med de andra deltagarna

Påstående 2: Dokumenteringsforum var tekniskt lätt att använda

Påstående 3: Jag fick tillräckligt med anvisningar om hur Kirjaamisfoorumi fungerar

Påstående 4: Jag fick tillräckligt med stöd av de regionala samordnarna under veckorna

Påstående 5: Jag rekommenderar Dokumenteringsforums dokumentationsutbildning även för andra

Påstående 6: Antalet uppgifter per vecka var lagom

Påstående 7: De uppgiftsspecifika diskussionerna fungerade som stöd för min inläring

Påstående 8: Jag tyckte att det var för många uppgiftsspecifika diskussioner

Påstående 9: Utbildningsmaterialet var tillräckligt mångsidigt

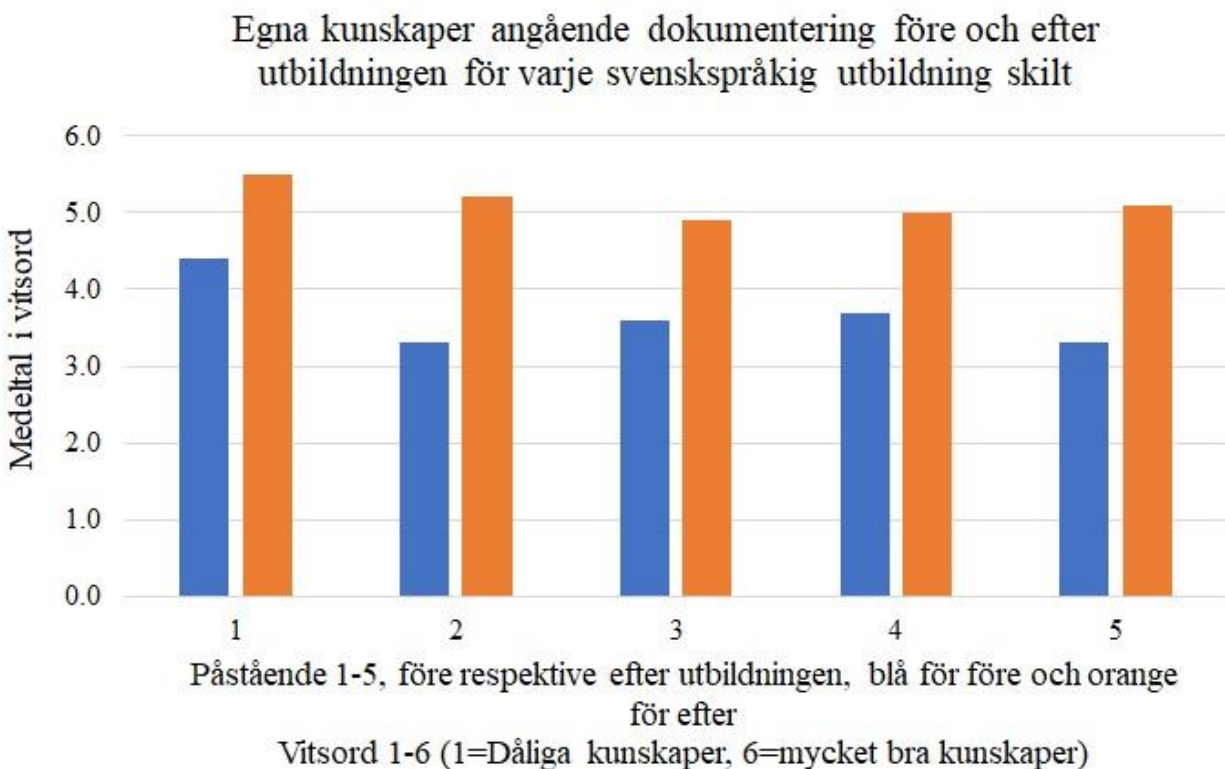
Påstående 10: Utbildningsmaterialet motsvarade mina förväntningar väl

Påstående 11: Det fanns tillräckligt med utbildningsmaterial

Ur resultaten i tabellen kan vi tolka att Kafferummet inte har ansetts som nödvändigt vilket kan bero på att utbildningen hölls på nätet, alltså på distans. Det fanns vissa deltagare som nämnde i diskussionerna i Kafferummet att de skulle helst av allt ha ett ställe där de kunde diskutera utbildningen med andra i fysisk närvaro. Samtidigt har påstående 8 fått lågt vitsord, som också handlar om diskussioner (uppgiftsspecifika), vilket kan bero på samma orsak som åsikten om Kafferummets nytthet. Högsta vitsordet har påstående 2 och 11 fått, att dokumenteringsforumet var tekniskt lätt att använda och att det fanns tillräckligt med utbildningsmaterial, med andra ord, konkreta faktorer i utbildningen. Påstående 5 har även fått ett högt vitsord, vilket visar att den största delen av deltagarna skulle rekommendera utbildningen även till andra professionella. Av detta kan vi anta att dessa deltagare har tyckt att utbildningen har varit till nytta.

Samma tema fortsätter i nästa tabell (tabell 7) med andra påståenden och med vitsord från 1= dåliga kunskaper till 6= mycket bra kunskaper. Tabellen visar medeltalen för värderingen av eget kunnande för och efter utbildningen. Som vi ser i tabellen har kunnandet ökat i varje utbildningsgrupp för varje påstående.

Tabell 7. Egna kunskaper angående dokumentering före och efter utbildningen för varje svenskspråkig utbildning skilt.

- Påstående 1: Jag vet varför och hur man dokumenterar i det dagliga klientarbetet
- Påstående 2: Jag vet varför och hur dokumentationen förenhetligas nationellt
- Påstående 3: Jag vet varför och klientuppgifterna dokumenteras tillsammans med andra yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården
- Påstående 4: Jag vet varför och hur klientuppgifterna arkiveras
- Påstående 5: Jag vet varför och hur klientuppgifterna kan användas till andra syften än klientarbete

Sammanfattningsvis har utbildningen haft en positiv inverkan på deltagarnas kunskaper i dokumentering och största delen av deltagarna anser att deras dokumenteringsfärdigheter och kunnighet har blivit bättre via utbildningen.

I nästa kapitel presenteras deltagarnas respons på utbildningens öppna frågor.

7.3 Dokumentationsutbildningens inverkan på professionellas dokumenteringskunnande

Efter utbildningens slutförande hade deltagarna fått svara på öppna frågor angående deras inläring och insikter om utbildningen. De skulle reflektera över hur de tidigare har dokumenterat och ifall dokumenteringen förändrats efter utbildningen. Deltagarna svarade också på hurdana förändringar den strukturerade dokumenteringen kommer att innebära på deras arbete.

Dokumenteringsutbildningen hade påverkat deltagarnas sätt att dokumentera klientuppgifter. De hade fått en helhetsförståelse om vad enhetlig dokumentering är och hur de kan förbättra sina egna dokumenteringskunskaper. Därtill lyfte flera upp att de blivit mer bekanta med Kanta-tjänsterna genom utbildningen.

Deltagarna beskrev en förbättring i sina dokumenteringskunskaper, i och med att de har utvecklats till att skriva mer lättförståeligt och mångsidigt. En deltagare skrev specifikt att hen slutar använda förkortningar och uttryck som enbart de professionella använder i sina texter. Detta kan tolkas vara för att försäkra att klienten förstår de texter hen skriver.

“Jag har ändrat min dokumentation av klientuppgifter till mera lättförståeligt och använder inte professionens förkortningar och uttryck mera.”

Största delen av deltagarna lyfte upp att deras egna dokumenteringssätt blivit mer strukturerat, vilket ansågs förenklar uppföljning av klientens ärenden och granskning av arbetet som gjorts. En del ansåg dock att deras dokumentationssätt inte förändrats på grund av utbildningen.

“Ingen förändring eftersom programvaran som finns inte förändras”.

I dessa fall handlade det oftast om deltagare som inte tagit i bruk det nya klientdatasystemet eller som ansåg utbildningen fungera mer som repetition av de gamla kunskaperna.

Som helhet ansågs det vara en bra sak att dokumenteringen kommer att bli mer strukturerad, då professionella för tillfället har utvecklat egna sätt att dokumentera då dessa verktyg saknats. Genom en enhetlig dokumentering ansågs möjligheten för dubbelt arbete att minska och öka på sannolikheten att den professionelle kan erbjuda rätt service åt kunden.

“Jag kommer att dokumentera kortare, tydligare, lyfta fram det väsentliga och tillsammans med klienten. Jag bör reservera mera tid tillsammans med klienten för att kunna utföra dokumentationen samtidigt.”

“Tror att det blir mera struktur, lättare att söka fram information som behövs och framför allt ur klientens perspektiv finns det bättre verktyg att lättare få en helhetsbild över klientens situation och erbjuda den rätta service och undvika dubbelarbete.”

Tiden som dokumenteringen kommer att ta i jämförelse med tidigare ansågs öka, men detta tolkades fungera som fördel för kunden. En enhetlig dokumentation är tydligare och mer tillgänglig för kunden. En deltagare lyfte upp att tiden som reserveras för dokumentationen kommer att öka på grund av att de är tvungna att använda sig av en tolk. Deltagare poängterade också möjligheten att tyst kunskap på detta sätt lyfts upp mer sannolikt i dokumentationen.

Dokumenteringssätten hade därtill utvecklats att bli mer noggranna, för att minska på sannolikheten för missförstånd vid genomläsning av andra. Då de professionella dokumenterar på ett enhetligt vis, minskar sannolikheten för tolkningsfel. Med hjälp av att dokumentationen blir mer enhetlig och kan överföras mellan de professionella, ansågs också klientens ställning att förbättras. Klienten behöver inte längre förklara sin situation på nytt vid varje nya bemötande, utan den professionella kan i förhand läsa sig in på klientens situation. I samband med detta diskuterades även vilka negativa konsekvenser detta kan leda till. Genom att läsa andras dokumentationer, kan fördomar om kunden utvecklas. En deltagare lyfte även upp att hen önskar andra professionella att skriva ut sin egen bedömning om klientsituationen, istället för att enbart rada upp en faktilista om kundens ärende.

En deltagare lyfte upp sin arbetsgemenskaps oeniga dokumentationssätt vara ett resultat av att ingen utbildat dem i enhetlig dokumentering.

“Tidigare har alla anställda arbetat fram sitt eget sätt att dokumentera och introduktion eller handledning saknas helt.”

Därmed ansågs dokumenteringsutbildningen ge de verktyg som professionella behöver till enhetlig dokumentering. En deltagare ansåg att den enhetliga dokumenteringen gör det lättare för professionella att följa med klientens mående från klientuppgifter.

“Dessutom kan man på ett annat sätt följa med kontinuerligt kundens mående, om det framkommer i den dagliga dokumentationen. Den enhetliga dokumentationen gör det säkert lättare, och tolkningsrisken minskar.”

Då de professionella dokumenterar på ett enhetligt sätt ansågs det förbättra kundens rättssäkerhet då det förenklar arbetets uppföljning samt risken för misstolkningar minskar. Dokumenteringen ansågs bli tydligare då endast det väsentliga lyfts upp, vilket i sig kan effektivisera klientarbetet.

Utbildningen hade likaså gett deltagarna en ökad känsla av säkerhet om sin egen dokumentering.

“Jag känner att jag genom att ha gått den fått ökad säkerhet gällande dokumentering överlag samt framförallt angående dokumenteringen med avseende på Kanta-reformen.”

Genom Kanta-reformen kommer dokumentationen bli tillgänglig för klienten, och deltagarna har ansett att utbildningens innehåll om Kanta varit bra.

Dokumenteringsutbildningen hade likaså påverkat hur mycket de professionella tänker efter då de dokumenterar. Deltagare lyfte upp att dokumenteringen förändras i samband med att de tar klientperspektivet mer i beaktande och försäkrar att klienten är medveten om dokumenteringen. Med hjälp av detta garanteras klientens rättigheter.

En del deltagare ansåg att de redan före utbildningens påbörjan varit tillräckligt konkreta i sin dokumentering, och därmed påverkar utbildningen inte deras sätt att dokumentera. Utbildningen fungerade i dessa fall mer som repetition av de gamla kunskaperna. Det nya klientdatasystemet som kräver strukturerad dokumentering har inte tagits i bruk i alla kommuner. Detta ansågs i vissa fall vara orsaken till att utbildningen inte påverkat deras sätt att dokumentera. Fastän en del deltagare ansåg att dokumenteringsutbildningen främst fungerat som repetition av gamla kunskaper, uppfattades utbildningen vara av nytta. De deltagare som inte i sin vardag dokumenterar, ansåg exempelvis att den uppdaterade informationen som tagits emot under utbildningen, kommer att fungera som ett bra stöd för att utbilda sin egen personal.

Hur klienten ska vara delaktig i dokumentationen uppväckte diskussion och åsikter. I stort sett ansågs klientens delaktighet i dokumenteringen som en positiv sak, i samband med att socialvårdens arbete på detta sätt blir mer synligt. Hur mycket klienten kan vara delaktig och i vilken mån det är bra för klienten och närstående att ta del av dokumentationen ifrågasattes. Exempelvis lyftes fram sårbara klientgrupper, för vilka dokumentationen kan leda till negativa handlingar. En deltagare beskrev sig göra bedömningar om vilka kunder som får se den dokumentation som gjorts av hen. Detta berodde också på vilken bransch deltagaren arbetade i. Speciellt de deltagare som arbetar med minnessjuka klienter eller klienter med psykiska utmaningar, ifrågasatte klientens delaktighet mer i jämförelse med deltagare från andra branscher.

“Vet inte om förändringen att klienten och de anhöriga ska se precis allt för ibland är de psykiskt obalanserade eller minnessjuka och blir lättare arga på en ärlig dokumentation som eggjar dem ännu mera. Jag använder också nu bondförnuft då jag ska bestämma att vem av mina klienter har nytta av att se mina servicebehovsbedömnings texter.”

“Det blir att tänka efter ännu mer vid dokumentering. Först ska vi själva välja hur mycket klienten får se av vår dokumentation och dessutom ska man tänka efter på vilket sätt man skriver så att ingen blir allvarligt kränkt av texten.”

Enligt deltagaren skulle det därmed inte vara i klientens bästa att se all den dokumentering som handlar om hen. Detta kan tolkas gå emot klientens delaktighet.

Hur det nya sättet att dokumentera med kunden påverkar dokumentationen lyftes likväl upp. En deltagare ansåg att dokumentering som utförs framför kunden, kommer att kräva kunskaper i att skriva snabbt och under press. För tillfället ansågs det direkta klientarbetet prioriteras högt över den professionella dokumenteringen, och med hjälp av denna utbildning kan fokuset läggas mer jämnt mellan dessa.

7.4 Erfarenheter av dokumentationsutbildningen och förslag på vidareutveckling

I alla grupper ansågs utbildningen vara främst en positiv upplevelse. Utbildningen är uppdelad i teman, och dessa ansågs främja inlärningen. Utbildningen innehåller både videoföreläsningar samt självstudier, och för de flesta var föreläsningarna ett bättre sätt att lära sig.

Videoföreläsningarna som tog plats under de första temaveckorna fick endast positiv feedback från alla grupper. Den sista temaveckan var mer teoretisk och innehöll mer självstudier, vilket påverkade negativt deltagarnas motivation och inläring.

Fastän deltagarna blir informerade om att utbildningen är arbetsdryg kom det som en överraskning för flera hur mycket tid utbildningen krävde att genomföra. Hur deltagarna upplevde att det lönade sig att utföra utbildningen skilde sig både inom och mellan grupperna. En del ansåg att det lönade sig att boka in ett par timmar under en dag för att genomföra veckans uppgifter. Andra ansåg att det var bra att inte vara tvungen att genomföra uppgifterna på en gång, utan uppgifterna kunde spridas under veckans gång. Utbildningens uppgifter skulle genomföras under en viss tid, vilket uppväckte delade åsikter. En del önskade att utbildningen kunde vara öppen för deltagarna under en längre tid, medan andra ansåg att fyra veckor var en lämplig längd på utbildningen, och möjliggjorde att de kunde planera in utbildningen i sin vardag. En deltagare ansåg att utbildningen utgjort en ytterligare stressfaktor i vardagen, då den ska planeras in vid sidan om det egna arbetet.

Deltagarna diskuterade också det faktum att utbildningen tog plats på nätet. En del deltagare önskade sig att utbildningen kunde ha ordnats som närstudier. Närstudier kunde ha möjliggjort djupare diskussioner om utbildningsmaterialet, vilket nätdiskussioner inte för med sig. Då utbildningen tagit plats på nätet, utvecklades dock en flexibilitet i dess genomförande som närstudier inte kunnat föra med sig. Utbildningen möjliggjorde likaså en diskussion inom grupperna, och i grupp två önskades att lärarna för utbildningen kunnat kommentera diskussionen som fördes. Deltagare önskade också möjligheten att se vad andra ansett om materialet.

Konkreta utvecklingsförslag framkom i alla grupper. Deltagarna önskade sig att allt material skulle vara på svenska, mer spontan diskussion mellan deltagarna och utbildarna skulle ha främjat inläringen, mindre material att läsa på egen hand, att innehållet på dokumenteringsforumet tagits upp tidigare, att ha möjligheten att se vilka uppgifter man hade gjort, länkar till materialet på finska parallellt med det svenska samt att informationen om Kanta-tjänsterna kommit tidigare. En deltagare kommenterade att hen inte slapp framåt från responsdelen nr 4 (av 7).

Utbildningen ansågs fokusera långt på varför professionella ska dokumentera, men det saknades diskussion om konkreta förslag på hur dokumenteringen kunde se ut.

“Jag tänkte att det skulle mera diskuteras att hur man dokumenterar, indelningen av stycken etc för att förenhetliga dokumentationen men tycker att jag nu igen fick veta att varför vi dokumenterar som jag ju redan visste. i och med att det har talats mycket om det i.o.m apotti”

Utbildningen fokuserade likväl på socialvården och därmed önskade de deltagare som representerade hälsovården att deras bransch skulle synliggöras i dokumenteringsutbildningen.

Dokumenteringsutbildningen har ursprungligen utvecklats på finska och den har översatts efteråt till svenska. Från och med den första utbildningen har material översatts mer till svenska, men det förekommer finska ännu i den tredje utbildningen. Därmed anses det vara av vikt att analysera responsen som utbildningsspråket uppväckte inom och mellan grupperna. Utbildningsspråket fick både ris och ros. Den första gruppen ansåg att då materialet översatts direkt från finska till svenska blev översättningarna dåliga.

“Men jag vill än en gång lyfta fram språket: materialet kändes direkt översatt från finska - inte som ett svenskspråkigt material” (Deltagare från grupp 1).

“Ibland reagerade jag på den svenska översättningen och att den kunnat göras bättre. Av den orsaken kände jag i vissa teman att jag kanske skulle ha fått mer ut av att lyssna på originalföreläsningen i finska” (Deltagare från grupp 2).

“Tråkigt också att inte allt är översatt till svenska.” (Deltagare från grupp 3).

Deltagarna önskade sig att allt material skulle endera vara översatta till svenska eller att föreläsningarna skulle vara textade på svenska. På grund av att översättningen ansågs vara bristfälligt, lyfte en deltagare upp att hen kunde ha fått mer ut av materialet ifall hen hade lyssnat på det på finska. Grupp tre lyfte upp det värdefulla i att ha möjligheten att utföra utbildningen på sitt eget modersmål. Dock var inte allt material översatt, vilket fick negativ feedback. Därmed var responsen angående språket det samma oberoende på när deltagaren gjort utbildningen.

Dokumenteringsutbildningens uppbyggnad fick också utvecklingsförslag. Exempelvis önskades att deltagarna kunde se vilka uppgifter de ännu hade ogjorda. Likaså önskades länkar till materialet samt en möjlighet att återvända till temaveckans första sida. Att endast läsa föreläsningmaterialet, i jämförelse med att lyssna på videoföreläsningar, ansågs vara oinspirerande och tråkigt.

Då deltagarna har genomfört utbildningen, anses de vara dokumenteringsexperter som kan föra vidare kunskapen till sin egen arbetsgemenskap. Utbildningsmaterialet var omfattande, men ansågs sakna konkreta anvisningar på hur deltagarna kunde utbilda sina kollegor efter slutförandet av utbildningen. Alla tre grupper ansåg sig vara i behov av konkreta tips om hur de kan hålla utbildningar på arbetsplatsen. Mer tid ansågs också krävas för att bilda en djupare förståelse om alla de ämnen som utbildningen lyft upp.

“Men konkret "vad gör jag nu" saknade jag om jag ser på dokumentationsveckorna och inte skulle ha haft någon förhandsinformation alls om hur man utbildar sin personal.”

Direkt efter utbildningen beskrev en del deltagare att de är tvungna att repetera utbildningsmaterialet för att kunna internalisera all information. På lång sikt ansågs det nya dokumenteringssättet att spara tid och förbättra kundens service.

“Digert material, och även om vissa delar ännu kanske är lite oklara för mig så tror jag dessa är sådana som klarnar med tiden då man i praktiken får ta i bruk detta”.

“Men fullärd är jag inte, och det blir man säkert aldrig heller. Jag känner att jag själv också behöver gå tillbaka och se igenom materialet från hela utbildningen.”

Både fortsättningsutbildning efterfrågades och en önskan om att dokumentationskunskaper och undervisning om dem kunde erbjudas redan under studietiden. En deltagare önskade att alla kollegor också kunde delta i dokumenteringsutbildningen, för att kunna följa de nationella riktlinjer som gäller dokumentering. Utbildningen ansågs likaså fungera som en bra repetition till ett etiskt hållbart dokumenteringssätt.

7.5 En erfarenhet av utbildning till dokumenteringsexpert

I det här kapitlet sammanfattar Nicole Henriksson sina erfarenheter om att delta i den tredje utbildningen till dokumenteringsexpert som en del av denna forskning.

Den tredje utbildningen inledde när vi startade praktikforskningen och jag fick en chans att delta i utbildningen i samband med forskningen. Jag deltog därmed i den fyra veckor långa utbildningen till dokumenteringsexpert som började i oktober 2021. Utbildningen hölls via en plattform på nätet, och deltagarna fick gå utbildningen enligt egen tidtabell. Sammanlagt hade man fem veckor på sig

att utföra de fyra temaveckorna. Temaveckorna är beskrivna tidigare i rapporten. Under utbildningens gång höll jag en kortfattad forskningsdagbok om hur utbildningen framskred och vad jag lärde mig. Främst skrev jag om hur utbildningen tidsmässigt krävde tid av mitt vardagliga liv och vad som var nytt för mig. Annan reflektion hände på den egentliga utbildningsplattformen, där vi skulle till slut av varje vecka reflektera kring vad vi har lärt oss.

Utbildningen var uppbyggd så att deltagarna skulle göra varje temavecka skilt för sig, och temaveckorna bestod av bland annat presentationer som var till för självständig genomgång, men också presentationer, som hade en video-föreläsning tillsammans med presentationen. Dessutom byggde utbildningen på tematiska info-paket och viktig info i ett nötskal, samt flera uppgifter som baserade sig på materialet man hade gått igenom den veckan. För mig personligen är det lätt att lära mig nytt med material som varierar i inlärningssätt. Det vill säga lär jag mig sämre ifall allt bör läsas själv eller ifall allt är ur en video. Då lärandematerialet presenteras olika jämt och ständigt är det lättare för mig att hålla fokus på det viktigaste och jag lär mig bäst. Som ett litet minus till utbildningen tyckte jag att allt material borde finnas på svenska i utbildningen, eftersom det är en svenskspråkig utbildning. En liten del av materialet fanns tillgängligt enbart på finska, men det fanns alltid svenskspråkig text till det finska materialet. Jag vet också att Kansa-koulu hela tiden översätter mera och mera material till svenska. Det har endast hållits tre utbildningar på svenska nu, så den svenska utbildningen utvecklas hela tiden.

För mig var det ganska lätt att kombinera studier, jobb och annat med utbildningen, även om den var tidskrävande. Sammanlagt tog utbildningen ungefär 20 timmar för mig att utföra. Utbildningen var intressant eftersom jag redan i flera år har jobbat som en socialarbetare med klientarbete, och därmed har dokumentation varit en naturlig och styr del av mitt dagliga arbete. Jag har dessutom lärt mig tre olika klientdatasystem under dessa år; social Effica, ATJ och Apotti. Ändå lärde jag mig väldigt mycket nytt i utbildningen. Temaveckorna var indelade i olika större teman/rubriker, och mest nytt för mig lärde jag under temavecka 3 som handlade om sektorsövergripande samarbete och dokumentering i gränssnittet. På de arbetsplatser där jag tidigare har jobbat som socialarbetare har alla branscher haft dokumentering skiljt för sig, och därmed kunde man inte se vad andra professionella i nätverket har dokumenterat. Det kunde vara hälsovården, psykiatrin, eller till och med andra sociala branscher inom samma stad som man inte kunde se dokumentering av. Därmed är det viktigt med förändringen angående sektorsövergripande samarbete och

dokumentering som kommer att hända i social- och hälsovården, vilket kommer att underlätta mycket arbete.

Dokumentation är som en handbok om klienten. Då socialarbetaren byts eller då du får en ny socialarbetare, är det vanligt att den nya socialarbetaren tar och bekantar sig med klientens situation på basis av dokumentation. Det har jag lärt mig att göra på de platser där jag har börjat som en ny socialarbetare, ifall det finns dokumentation, bekantar jag mig med de när jag kommer att träffa klienten första gången. Utbildningen till dokumentationsexpert lär oss dessutom massor om strukturerad dokumentation, som speciellt Apotti för med sig i de kommuner som tar i bruk Apotti. Strukturerad dokumentation är viktigt eftersom vi bör ha aktuell statistik om all socialvård som utövas i vårt samhälle. Med statistik kan vi lätt se hur många klienter vi har på en viss bransch eller under en viss service, och därmed är det lätt att beräkna hur mycket till exempel budgeten ska vara för den servicen. Dessutom hittar man uppgifter lättare i klientdatasystem då de är strukturerade, man kan till exempel som socialarbetare ta ut vissa rapporter angående sina egna klienter, och på det sättet hålla reda på till exempel hur många klienter man har som får en viss service osv.

I utbildningen till dokumenteringsexpert ansåg jag som nyttigt att man fick göra uppgifter på basis av den informationen som man hade fått lära sig tidigare under samma temavecka. Det handlade om praktiska uppgifter där man genast fick öva sig att använda dokumentationsätt i klientsituationer. Även om en del av uppgifterna inte var sådana som jag har hållit på med i mitt arbete, kändes de ändå väldigt viktiga. Dessutom tyckte jag att det var väldigt viktigt att lära sig hur andra professionella inom olika socialvårdsbranscher dokumenterar och använder sig av den informationen vi lärde oss inom utbildningen. Vi hade alltså också som uppgift här och var att beskriva hur vi dokumenterar just i vårt dagliga arbete, och eftersom det fanns många olika professionella med olik utbildning som bakgrund, varierade det väldigt mycket hur olika professionella använde sig av den information som de lärde sig under utbildningen.

Tänkte också på en viktig poäng: var får professionella, speciellt socialarbetare, viktig information ifall de inte ingår i utbildningen till professionen? Eftersom Kansa-koulu utbildningen till dokumenteringsexpert är frivillig är det helt säkert många professionella som inte träffar på den någonsin. Det är väldigt allmänt att socialarbetare som utbildat sig länge sedan och som har jobbat redan länge har helt och hållet ett eget sätt att dokumentera. Detta kommer att bli ett problem då

vi alla måste gå över till strukturerad dokumentering i socialvården. Jag har själv träffat på sådana socialarbetare som tycker att de ska få dokumentera just precis som de "alltid har gjort". Troligtvis, eller jag hoppas åtminstone att alla professionella beviljas en god utbildning innan vi måste övergå till strukturerad dokumentering, eftersom det är väsentligt att alla har den kännedomen. Annars blir det så att när man övergår till strukturerad dokumentering, kan det hända att alla inte klarar av att självständigt lära sig både innehållsmässigt eller tekniskt strukturerad dokumentering, och då kan det hända att vissa inte alls dokumenterar klientarbetet mera. Det händer redan nu att allt klientarbete inte alltid dokumenteras av alla professionella. Jag har själv i arbetet också vittnat att vissa socialarbetare inte dokumenterar arbetet de gjort, utan enbart dokumenterar att ett klientmöte har hänt, men helt och hållet avstår från att dokumentera innehållet i mötet. Detta är inte okej, och det är sådant som kan riskera klientens ställning, ifall dokumentationen är så bristfällig.

Om jag tänker på dokumentationens betydelse i socialt arbete tycker jag att utbildningen var kritiskt viktig för mig och dessutom för andra professionella. Speciellt socialarbetaren har alltid fullt eget ansvar för all dokumentation angående eget klientarbete. En stor del av socialt arbete går ut på dokumentation, och allt baserar sig på det som dokumenteras. Visst är det också viktigt med arbete som utförs ansikte mot ansikte, men allt bör dokumenteras och all framtida arbete baserar sig dessutom på det som har dokumenterats tidigare. Skriftliga officiella beslut är dessutom kritiska för socialt arbete. Därmed funderar jag tillbaka på min universitetsutbildning till socialarbetare med behörighet till vikariat (kandidat inom socialt arbete). Det enda jag lärde mig om dokumentation under kandidatutbildningen var lagkursen om socialvårdslagen, men där gick vi heller inte in på vad dokumentation egentligen går ut på, utan enbart angående att klienten har rätt till uppgifter om sig själv i socialvården och dylika.

I överlag tyckte jag att utbildningen var utmärkt. Jag hade inga förväntningar för utbildningen, och ändå överskred den mina förväntningar över hundra gånger. Jag har tidigare deltagit i olika sorters utbildningar om dokumentering i vissa klientdatasystem, och dessa blev fullt underordnade till denna utbildning. Min personliga åsikt är att en utbildning som denna borde finnas som obligatorisk i till exempel universitetsutbildningen till socialarbetare eftersom dokumentation är i så stor fokus i socialt arbete. Det fattas nu helt och hållet kurser i dokumentation i klientarbetet i vår universitetsutbildning. Det borde absolut vara obligatoriskt. Först tänkte jag på att det borde vara obligatoriskt i magisterstudierna, men sedan funderade jag på att så många av studeranden

redan går ut på arbetsfältet efter kandidatstudierna med behörighet till vikariat, och man borde redan då ha tillgång till viktig information om dokumentation.

8 Avslutande diskussion och reflektioner

I forskningsrapporten har vi sammanställt och analyserat enkätsvaren från Kansa-koulu projektets tre svenskspråkiga utbildningar. Syftet med denna forskning var att utvärdera och beskriva responsen från den digitala enkätundersökningen samt framställa möjliga utvecklingsförslag.

Forskningsfrågorna vi strävade till att svara på;

1. Vilka förväntningar har deltagarna om dokumenteringsutbildningen och hur uppfattades utbildningen att fylla dem? Om inte, hur kunde projektet vidareutvecklas på basis av responsen från deltagarna?
2. Hur har utbildningen påverkat dokumentering hos de professionella som deltagit och vad är deltagarnas egna reflektioner kring detta?

Målet med utbildningen är att utbilda svenskspråkiga inom socialvården till dokumenteringsexperter. De deltagare som utfört utbildningen kan sedan som dokumenteringsexperter exempelvis vidare utbilda kollegor och fungera som arbetsplatsers kontaktpersoner gällande enhetlig och strukturerad dokumentering. Som redan tidigare konstaterat kan den enhetliga och strukturerade dokumenteringen främja klientens ställning och minska risken för missförstånd. Forskningsintresset för dokumentering har uppkommit från att vi arbetat på olika ställen som haft olika sätt att dokumentera. I samband med att även socialvården ska ansluta sig till Kanta-tjänsterna anser vi att utbildningen av professionella arbetstagare på en nationell nivå är betydelsefull.

Enligt resultatet i vår praktikforskning ser vi att deltagarna gett respons i form av konkreta förslag på vidareutveckling för utbildningen. Deltagarnas förväntningar uppfylldes delvis under utbildningens gång. Deltagarnas förväntningar om förbättring i sina dokumenteringskunskaper besvarades fullständigt. I kapitel 7.2 ser vi klart i tabellform att nästan alla deltagare som slutfört utbildningen ansåg att deras dokumentationskunskaper blivit bättre, med undantag av en deltagare.

Förväntningarna om att lära sig att dokumentera bättre även från klientens perspektiv besvarades. Utbildningen hade lyft upp klientperspektivet hos deltagarna/i deltagarnas dokumentering, vilket kan tolkas i relation till Partons (2009) studie. Deltagarna började reflektera över sin dokumentering i större grad, vilket är en motsats till Partons studie om att dokumentering görs på rutin. I analysen av responsen kom det fram att klientens delaktighet i dokumenteringen ökade med hjälp av utbildningen (jämför Partons "teknosociala", det vill säga det mellan människan och teknologin). Deltagarna beskrev en förbättring även i sina dokumenteringskunskaper. Förbättringen i dokumenteringskunskaper tydde enligt deltagarna på att de i framtiden kommer kunna dokumentera mera lättförståeligt och strukturerat och därmed även minska missförstånd. Även de deltagare som inte i sin vardag dokumenterade, ansåg att utbildningen var informativ. De tog som exempel upp att den uppdaterade informationen kommer att kunna användas som ett bra stöd för att utbilda sin egen personal.

Under analysen framkom det att förväntningarna angående utbildningens språk inte helt besvarades. Översättningen av materialet har för varje utbildning förbättrats, dock förekom det finskt material ännu i den tredje utbildningen. Detta resulterade i kritiken angående språket.

Utbildningsmaterialet ansågs dock vara mycket omfattande enligt deltagarna. Deltagarna lyfte upp trots detta att de saknade konkreta exempel på hur dokumenteringen ska se ut och hur de som dokumenteringsexperter kunde utbilda sina kollegor. Deltagarna önskade även mera ingående diskussioner mellan deltagarna och utbildarna. Diskussionerna bland deltagare och utbildarna kunde främja inläringen och det kunde även möjliggöra ett tillfälle för deltagarna att få konkreta svar på sina frågor.

I responsen lyfte deltagarna upp även utvecklingsförslag för själva utbildningsplattformen. Deltagarna önskade att man kunde ha möjligheten att gå tillbaka till material och uppgifter som man utfört tidigare. Uppbyggnaden av plattformen kunde även fortsättningsvis utvecklas så att deltagarna ser vilka uppgifter de gjort och vilka de ännu har ogjorda. Direktlänkar till materialet i materialbanken var även en önskning, eftersom detta kunde underlätta inläringen enligt deltagarna. Som resultaten visar tyckte deltagarna att materialet var omfattande. Deltagarna ansåg att videoföreläsningarna var mer inspirerande än att endast läsa föreläsningmaterial på egen hand.

Deltagarna var av samma åsikt i att utbildningen var informativ, däremot kom det fram i responsen att det skulle krävas mer tid för att bilda en djupare förståelse om alla ämnen som uppkom.

Utbildningen ansågs fungera som en bra repetition till ett etiskt hållbart dokumenterings sätt. Önskemålen om att alla kollegor kunde gå utbildningen visar även att det har varit ett mycket bra initiativ att erbjuda utbildningen på svenska. Deltagarna framförde även önskan om möjligheten till vidareutbildning. Likaså framfördes önskan om att undervisning i dokumentering kunde erbjudas redan under studietiden, då dokumentering är en stor del av socialt arbete.

Dokumentationsutbildningens respons har sammanfattningsvis bidragit med kunskap om hur deltagarna i Kansa-koulus utbildningar 1, 2 och 3 upplevt utbildningen. Denna kunskap kan användas för att vidare utveckla utbildningarna så att de även fortsättningsvis möter deltagarnas förväntningar och behov. För att sammanfatta detta anser vi att vidare forskning om kunskaper i dokumentering är till nytta.

9 Att utnyttja praktikforskningens resultat

Forskningsresultaten kommer att rapporteras skriftligt till vår kontaktperson i Kansa-koulu III projektet. Resultaten i denna forskning ger en översikt över responsen som samlats in under de olika utbildningarna till dokumenteringsexpert.

Praktikforskningen behandlar denna respons i helhet för en överblick på utbildningen samt deltagarnas kunskaper inom dokumentering. Därmed kan denna forskning användas för att vidare utveckla de svenska utbildningarna. Forskningen bidrar även med information om deltagarnas egna reflektioner kring deras dokumentering och detta är viktigt med tanke på enhetlig och kvalitativ dokumentering inom socialt arbete.

Under vecka 2 i januari 2022 har vi haft ett möte med vår kontaktperson i Kansa-koulu III projektet. I mötet framfördes preliminära resultat, och vi har fått feedback på dessa och information om hur resultaten kommer att användas.

Kansa-koulu III kommer möjligtvis att fortsättas med projektet Kansa-koulu IV. I februari kommer kontaktpersonerna på FSKC och VASSO ansöka om lov till det projektet. Till ansökan kommer en del av våra resultat och tabeller att användas och ansökan om projektet skickas till STM i slutet av februari. Dessutom anser FSKC och VASSO kunna använda sig av allt material i planeringen av nästa projekt. Alla tabeller och grafer har skickats till kontaktpersonerna enligt

överenskommelse i januari så att de hinner använda sig av tabellerna i sin ansökan om lov för projektet Kansa-koulu IV.

Praktikforskningens resultat kommer att tas upp i FSKC:s styrelsemöte där planering inför ansökan av Kansa-koulu IV behandlas. Slutrapporten kommer även att publiceras i Innokylä. Slutligen kommer denna rapport även att tas upp i Kansa-koulus slutrapport som sedan skickas till Social och hälsovårdsministeriet.

Resultaten av praktikforskningen kommer slutligen att presenteras i enlighet med kursbeskrivningen. Det kommer även att skapas en poster av forskningen som sedan publiceras på Mathilda Wrede-institutets hemsida på nätet. Postern kommer eventuellt att publiceras i en blogg.

Källförteckning

Dokumentation. (2021) Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos.

<https://thl.fi/sv/web/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/dokumentation>

Denscombe, M. (2009). Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna, 2 uppl., Studentlitteratur, Lund.

Englund, G. (2008). ”Det är som att komma hem” – Betydelsen av svenskspråkig service för klienter inom socialservice. FSKC RAPPORTER 4/2008.

https://www.fskompetenscentret.fi/Site/Data/2067/Files/FSKC%20Rapporter%204_2008%20Det%20a%20CC%88r%20som%20att%20komma%20hem%20finalB5.pdf

Eriksson, P. (2013). Finlandssvenskarnas uppfattningar om hemkommunens social- och hälsovårdsservice. FSKC RAPPORTER 3/2013

https://www.fskompetenscentret.fi/Site/Data/2067/Files/PUBL_FORSK_03_2013_FSKC%20Rapporter%203_2013FINAL2_1_5_4_2014e57c.pdf

Forskningsetiska delegationen 2012, God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland, Forskningsetiska delegationen, Helsingfors

Greenhalgh, T., et al. (2009). “Tensions and Paradoxes in Electronic Patient Record Research: A Systematic Literature Review Using the Meta- Narrative Method.” *The Milbank quarterly* 87(4),s.729–788. <https://web-b-ebsohost-com.libproxy.helsinki.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=d45b1bb0-ac4c-42a0-88af-65e96896ca81%40sessionmgr102>

Handbok för dokumenteringsexperter (2021). <https://vasso.fi/sv/dokumenteringsforum/handbok-for-dokumenteringsexperter/>

Huovila, Eija (2013). Identiteettiä rakentamassa. Alle 25-vuotiaiden helsinkiläisten nuorten kokemuksia perussosiaalityöstä. Helsingin yliopisto. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatintutkimus.: <http://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=e3d31d6e-ec9b402a-920d-26ed7ccc95fb>

Informationshantering inom hälso- och sjukvården. (2021) Social- och hälsovårdsministeriet. <https://stm.fi/sv/social-och-halsotjanster/informationshantering>

Införandet av Klientdataarkivet för socialvården. (2021). Kanta.

<https://www.kanta.fi/sv/professionella/inforande-av-klientdataarkivet-for-socialvarden>

Kirjaaminen. (2021). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/kirjaaminen>.

Koskinen, R. & Julkunen, I., (2011). Reflecting the methodological tool box in studying ICT-related change in child welfare. *Systems, Signs & Actions*.

Koskinen, Raija. (2011). *Asiakastietojärjestelmän muutos lakisääteisessä lastensuojelun sosiaalityössä : jännitteistä toimijuutta*. Helsingfors universitet. Print.

Kääräinen, A.(2003): Lastensuojelun sosiaalityö asiakirjoina Dokumentoinnin ja tiedonmuodostuksen dynamiikka. Helsingin yliopisto. Sosiaalipolitiikan laitoksen tutkimuksia (1). Helsinki: Hakapaino.

Kääriäinen, A. (2016). Sosiaalityön dokumentointi: suhde tietoon ja toimintaan. Teoksessa Törrönen, M., Hänninen, K., Jouttimäki, P., Lehto-Lunde, T., Salovaara, P. & Veistilä, M. Vastavuoroinen sosiaalityö. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press, s. 189–197.

Laaksonen, M., et al., (2011). Asiakastyön dokumentointi sosiaalihuollossa: Opastusta asiakastiedon käyttöön ja kirjaamiseen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

<https://www.julkari.fi/handle/10024/79866>

Laine, F. & Madsén, S. (2021). Vilken betydelse har dokumentationsspråket enligt professionella som arbetar med svenskspråkiga brukare i Helsingfors? Praktikrapport: Helsingfors Universitet.

Lunabba, Harry; Westerback, Frida. och Stoor, Torbjörn. (red). 2016. *Uppror i elfenbenstornet: En bok om praktikforskning i socialt arbete*. Helsingfors : Finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området.

https://helda.helsinki.fi/bi82018tstream/handle/10138/230915/Lunabba_Westerback_Stoor_5_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y (hämtad 25.10.2021)

Matarese, M. & Caswell, D. (2018) ‘I’m Gonna Ask You about Yourself, so I Can Put It on Paper’: Analysing StreetLevel Bureaucracy through Form-Related Talk in Social Work. *British journal of social work*. S.714-733.

Materialbank. (2021). Sosiaalialan kirjaamisosaamisen vahvistaminen digitaalisesti.

<https://vasso.fi/sv/dokumenteringsforum/materialbank/>

Parton, N. (2008). Changes in the Form of Knowledge in Social Work: From the ‘Social’ to the ‘Informational’? *British Journal of Social Work*. S. 254-269.

Polanyi, M. (1966). *The Tacit Dimension*. London: Routledge & Kegan Paul.

Trost J. (2007). *Enkätboken*. 3:e upplagan. Studentlitteratur: Lund.

Valta, Maija. (2013). *Sähköisen potilastietojärjestelmän sosiotekninen käyttöönotto : seitsemän vuoden seurantatutkimus odotuksista omaksumiseen*. Kuopio: Kuopion yliopisto.

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/12870/urn_isbn_978-952-61-1217-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vetenskapsrådet. (2021). Etik i forskningen. <https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>

Lagar

Förvaltningslagen (434/2003)

Lag om klienthandlingar inom socialvården (254/2015).

Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000).

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)

Bilaga 1

Responsfrågor i Dokumenteringsutbildningen inom projektet Kansa-koulu III

Temavecka 1: Dokumentation som en del av klientarbetet

- **Varför dokumenterar vi klientarbetet?**
- **Vad dokumenterar vi om klientens situation?**
- **Hurudant språk använder vi i våra anteckningar?**
- **Hur dokumenterar vi tillsammans med klienten?**

Temavecka 2: Strukturerad dokumentation

- **Klassificeringar**
- **Handlingsstrukturer**
- **Strukturerad information**

Temavecka 3: Sektorsövergripande samarbete och dokumentering i gränsnittet

mellan social- och hälsovården

- **Sektorsövergripande samarbete**
- **Behandling av klientuppgifter i gränssnittet mellan social- och hälsovården**
- **Behandlingen av personuppgifter**
- **Saklig anknytning**

Temavecka 4: Socialvårdens informationshantering och dokumentering

- **Informationshantering inom social- och hälsovården**
- **Kanta-tjänsterna**
- **Ärendehantering**
- **Sekundär användning av uppgifter och statistikföring**

Varje temavecka utvärderas genom följande delar (egen inläring, respons):

Yes, du har gått igenom veckans alla uppgifter! Vad tar du med dig från denna veckas uppgifter?

Vad var din största aha-upplevelse? Öppna svar.

Hur mycket tid använde du för denna veckas material och diskussioner? Vi samlar in anonym respons för utveckling av utbildningen. Fastslagna svarsalternativ (1–2 timmar, 2–4 timmar, 5–6 timmar, 7–8 timmar).

Fick du nyttiga verktyg? Gör en anonym bedömning av hur nyttiga de olika avsnitten var för dig. Skala (temaveckans innehåll utvärderas enligt rubrikerna ovan på en skala 0–6, 1=inte alls nyttigt, 6=jag börjar genast använda de nya verktygen!).

Hur kändes den här veckan? Var det för mycket eller alldeles för lite om något ämne? Vad kunde vi göra bättre under kommande utbildningar? Här kan du också ge ris och ros. Öppna svar.

Slututvärdering:

Egen inläring och insikter. Nu har du gått igenom hela den fyra veckor långa dokumentationsutbildningen. På en månad har vi behandlat dokumentation som en del av klientarbetet, enhetlig dokumentation, sektorsövergripande dokumentation och dokumentation i gränssnittet mellan social- och hälsovården samt informationshantering inom det sociala området och användning av strukturerade data.

Reflektera över de teman som vi gått igenom och det du lärt dig. Fundera på hur du för närvarande dokumenterar klientarbetet och vilka förändringar som kommer att ske i dokumentationen av klientarbetet samt arkiveringen och användningen av uppgifter.

Fundera på vad förändringen innebär i ditt eget arbete. I vilka ärenden kommer förändringen att vara störst jämfört med hur klientarbetet dokumenteras och hur klientuppgifter behandlas idag? Öppna svar.

Hur känns det att avsluta utbildningen? Bedöm dina kunskaper inom de olika delområdena av dokumentationen. Svaren hjälper dig att bedöma din inläring.

Skala (utbildningen utvärderas enligt rubrikerna nedan på en skala 0–6, 1=dåliga kunskaper, 6=mycket bra kunskaper!).

- Jag vet varför och hur man dokumenterar i det dagliga klientarbetet
- Jag vet varför och hur dokumentationen förenhetligas nationellt
- Jag vet varför och klientuppgifterna dokumenteras tillsammans med andra yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården

- Jag vet varför och hur klientuppgifterna arkiveras
- Jag vet varför och hur klientuppgifterna kan användas till andra syften än klientarbete

När jag avslutar utbildningen är jag som dokumenteringsexpert...Skala (utvärderas på en skala 0–6, 1=en novis, 6=en erfaren expert).

Bedöm utbildningens innehåll och genomförande. Bedöm hur väl påståendena nedan stämmer (1=Helt av annan åsikt, 6=Helt av samma åsikt). Skala.

- Jag fick tillräckligt med anvisningar om hur Kirjaamisfoorumi fungerar
- Dokumenteringsforum var tekniskt lätt att använda
- Det fanns tillräckligt med utbildningsmaterial
- Utbildningsmaterialet var tillräckligt mångsidigt
- Utbildningsmaterialet motsvarade mina förväntningar väl
- De uppgiftsspecifika diskussionerna fungerade som stöd för min inläring
- Jag tyckte att det var för många uppgiftsspecifika diskussioner
- Antalet uppgifter per vecka var lagom
- Kafferummet var nödvändigt för att utbyta erfarenheter och bekanta sig med de andra deltagarna
- Jag fick tillräckligt med stöd av de regionala samordnarna under veckorna
- Jag rekommenderar Dokumenteringsforums dokumentationsutbildning även för andra

Ros och ris för hela utbildningen. Ge oss respons på hur vi kunde ha gjort dokumentationsutbildningen ännu bättre? Saknades något tema i utbildningshelheten, borde man koncentrera sig mer på något tema eller borde vi ta bort något tema helt och hållet? Fanns det något vi lyckades särskilt väl med? Vi tar tacksamt emot alla tips så att vi kan vidareutveckla Kirjaamisfoorumi. Öppna svar.

Ge utbildningen ett helhetsbetyg (1=dålig, 5=utmärkt). Skala.